

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI
KATEDRA SLAVISTIKY**

Bakalářská práce

**TLUMOČENÍ V JAZYKOVÉ KOMBINACI
POLŠTINA - ČEŠTINA V OBLASTI CESTOVNÍHO
RUCHU**

**INTERPRETING IN POLISH - CZECH LANGUAGE
COMBINATION IN THE FIELD OF TOURISM**

VYPRACOVALA: Simona Klimešová

VEDOUCÍ PRÁCE: Mgr. Izabela Szulc

2015

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 16. 4. 2015

Simona Klimešová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní Mgr. Izabele Szulc nejen za odborné vedení práce, jedinečný přístup a poskytování rad, ale rovněž za inspirativní vedení hodin, které ve mně vzbudily zájem o tlumočení. Zároveň bych chtěla poděkovat všem osobám, které propůjčily svoje hlasy nahrávkám a jakkoliv se podílely na tvorbě praktické části. V neposlední řadě patří dík také mé rodině za pomoc a podporu.

OBSAH

1	ÚVOD	5
2	TEORETICKÁ ČÁST	6
2.1	CESTOVNÍ RUCH	6
2.1.1	Cestovní ruch na území České republiky a Polska	6
2.2	TLUMOČENÍ.....	8
2.2.1	Druhy tlumočení a jejich využití v cestovním ruchu	9
2.2.2	Nároky na tlumočnicka	11
2.2.3	Využití kognitivních věd při tlumočení.....	13
2.2.4	Tlumočnická notace	16
3	PRAKTICKÁ ČÁST	19
3.1	CVIČENÍ PRO ZLEPŠENÍ TLUMOČNICKÉHO VÝKONU	19
3.1.1	Dechová a řečnická cvičení	19
3.1.2	Lexikální cvičení	23
3.1.3	Soustředění	24
3.1.4	Paměť.....	27
3.1.5	Dělení pozornosti.....	30
3.1.6	Notace.....	31
3.1.7	Nácvik tlumočení	35
3.2	KLÍČ KE CVIČENÍM.....	37
4	ZÁVĚR.....	41
5	RESUMÉ.....	42
6	BIBLIOGRAFIE	43
7	SEZNAM PŘÍLOH A ZKRATEK	45
8	PŘÍLOHY	47

1 ÚVOD

Ve své bakalářské práci se zabývám problematikou tlumočení v jazykové kombinaci polština – čeština ve sféře cestovního ruchu.

S rozvojem moderních technologií dochází k propojování světa na všech úrovních, což vede ke zvýšenému pohybu obyvatel do zahraničních oblastí a masovému rozvoji cestovního ruchu, který se stává stále oblíbenější formou odpočinku a vzdělávání. Tato skutečnost má za následek zvýšenou poptávku po kvalifikovaných tlumočnících. Zejména začínající tlumočníci se setkávají s mnoha problémy, které jim klade především jejich vlastní mysl. Ta obvykle není připravená na zvýšenou zátěž, která vyplývá z množství procesů probíhajících během tlumočení. Často se také objevují široké mezery ve slovní zásobě. Cílem této práce je připravit začínající tlumočníky na tyto skutečnosti, pomoci jim rozvíjet jejich dovednosti a znalosti a inspirovat je k dalšímu studiu.

Práce je rozdělena na dvě části. První část – teoretická – má za cíl seznámit čtenáře s obecnou situací v cestovním ruchu a s teorií tlumočení. První kapitola vychází především ze statistik a popisuje roli cestovního ruchu ve světě, porovnává vzájemný cestovní ruch České republiky a Polska a objasňuje roli tlumočnicků v této oblasti. Druhá kapitola charakterizuje jednotlivé druhy tlumočení, zejména ty hojně využívané v oblasti cestovního ruchu. Popisuje nároky, které jsou na tlumočnicka v jeho praxi kladeny, a informuje o možnostech rozvoje schopností potřebných ke snadnějšímu zvládnutí této náročné práce.

Velice důležitá je část praktická, neboť se zaměřuje na zlepšování tlumočnických schopností praxí. Předkládá soubor 33 cvičení s tematikou cestovního ruchu, která jsou rozdělena do několika skupin podle oblastí, které mají rozvíjet. Ke cvičením patří také klíč se správnými odpověďmi. V přílohách se pak nacházejí nahrávky ke cvičením, jejich transkripce a také malý slovníček pojmů z oblasti cestovního ruchu.

Ke zpracování tohoto tématu mne motivoval především můj zájem a touha zlepšit své vlastní dovednosti. Druhým důvodem byl fakt, že se na trhu nachází jen málo publikací zabývajících se zlepšováním kognitivních dovedností tlumočnicků. Pevně věřím, že tato práce pomůže přispět k ulehčení cesty začínajících tlumočnicků a pomůže zkvalitnit jejich vzdělávání.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 CESTOVNÍ RUCH

Cestovní ruch je jedno z největších a nejdynamičtěji se rozvíjejících odvětví hospodářství. I přesto, že lidé cestovali odnepaměti, cestovní ruch jako takový je poměrně mladou disciplínou. K masivnímu rozvoji začalo docházet ve 20. století (především po druhé světové válce), kdy se zlepšila životní úroveň obyvatelstva a vznikl volný čas pro rekreaci. Od té doby se cestovní ruch velice rychle rozvíjí.

Dle statistik Světové organizace cestovního ruchu UNWTO¹ cestovala do zahraničí jen v roce 2014 více než miliarda turistů (což je o půl miliardy více než v roce 1995). Průměrný roční růst činí zhruba 4 %.² Vzniklý obrat dosahoval 1,4 biliónů dolarů.³

Do cestovního ruchu spadá velké množství odvětví, jako jsou ubytování, doprava, stravování, bankovní služby, pojišťovnictví, kultura, sport, administrativa, ochrana přírody a další.⁴ Jedná se proto o jednu z nejširších hospodářských sfér. Jen mezinárodní cestovní ruch zahrnuje 30 % světových služeb.⁵ Cestovní ruch je významný nejen pro světovou ekonomiku a pro ekonomiku jednotlivých zemí, ale také pro jedince jako zdroj odpočinku, zábavy a vzdělání. V turismu jsou zaměstnány milióny osob.

V cestovním ruchu velmi často dochází ke styku různých kultur a jazyků, a proto jsou v tomto odvětví velmi důležití tlumočníci a překladatelé. Jedná se především o různé konference, tlumočení průvodců během prohlídek nebo zařizování či zprostředkovávání zájezdů cestovních kanceláří pro cizojazyčnou klientelu. Pro tlumočníky v oblasti cestovního ruchu je nezbytné dobře ovládat v obou jazycích názvy různých organizací, památek a terminologii. Znalost však není vše. Tlumočnické se ve své práci často setkává se stresem, který výrazně zhoršuje schopnosti soustředit se a pamatovat si. Ke zlepšení tlumočnického výkonu je nutné tyto schopnosti neustále cvičit a rozvíjet, aby se co nejvíce zautomatizovaly.

2.1.1 Cestovní ruch na území České republiky a Polska

Příjmy České republiky z turistiky převyšují výdaje, a proto je pro stát vhodné investovat do rozvoje cestovního ruchu. Podíl cestovního ruchu na HDP činí zhruba 3 %

---

¹ UNWTO je agenturou spojených národů, která se soustředí na propagaci zodpovědného a trvale udržitelného cestovního ruchu. Sdružuje 156 států.

² World Tourism Organization (UNWTO). *Press release* [online]. [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: <http://media.unwto.org/press-release/2015-01-27/over-11-billion-tourists-travelled-abroad-2014>

³ World Tourism Organization (UNWTO). *Why tourism?* [online]. [cit. 2015-02-27]. Dostupné z: <http://www2.unwto.org/content/why-tourism>

⁴ CzechTourism. *Charakteristika a význam cestovního ruchu v Česku*. [online]. [cit. 2015-02-28]. Dostupné z: <http://old.czechtourism.cz/didakticke-podklady/1-charakteristika-a-vyznam-cestovniho-ruchu-v-cesku/>

⁵ Wikipedie: Otevřená encyklopedie. *Cestovní ruch*. [online]. [cit. 2015-02-28]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Cestovni%C3%AD_ruch

ročně,⁶ zaměstnáno je zde okolo 240 tis. osob. Vzniká stále více ubytovacích zařízení a zvyšuje se množství propagačních akcí, především v sousedních zemích, které nabízejí skvělé příležitosti pro tlumočníky a bilingvní občany. O propagaci České republiky v Polsku se starají agentury CzechTourism či České centrum.⁷

V roce 2014 přijelo do České republiky 8,1 mil. zahraničních turistů, kteří zde utratili zhruba 142 mld. Kč.⁸ Česká republika je v současnosti 5. nejoblíbenějším turistickým cílem polských cestovatelů. V roce 2013 sem přijelo 0,7 mil. polských turistů. Mezi polskými občany má dobrou pověst, je oblíbená, dobře dostupná a dá se zde snadněji domluvit díky podobnému jazyku. I díky těmto skutečnostem si většina polských turistů organizuje cesty individuálně, bez prostřednictví cestovní kanceláře. Nejoblíbenějšími destinacemi v České republice jsou Praha a Jihomoravský kraj. Poláci rádi navštěvují města, přírodu a účastní se společenského života. Přijíždí sem také mnoho jednodenních návštěvníků, především za nákupy či návštěvou známých.⁹

Také v Polsku je cestovní ruch velice významným odvětvím hospodářství. Se svým 6,5% podílem na HDP se jedná o jedno z nejvýnosnějších hospodářských odvětví. V turismu je zaměstnáno 800 tis. osob.¹⁰ V roce 2013 navštívilo Polsko 15,8 miliónů turistů (nárůst oproti roku 2012 +7 %), kteří zde zanechali 4,8 mld. eur.

Propagací Polska v České republice se zabývá Polská Turistická Organizace.¹¹ V roce 2013 přijelo do Polska 245 tis. českých turistů. Češi přijíždějí do Polska především kvůli služebním cestám (v roce 2009 se jednalo o 40 % cest), dále pak za turistikou a památkami. Nejvíce navštěvovaná jsou historická města, zejména Krakov a Vratislav. Češi, stejně jako Poláci, si své cesty raději organizují sami a nejraději přespávají v hotelech. Rádi jezdí do Polska za nákupy i přesto, že si obvykle stěžují na nízkou kvalitu výrobků.¹²

Obě země se snaží vzájemný turismus rozvíjet a nalákat co nejvíce turistů. Vzniká mnoho průzkumů veřejného mínění, na základě kterých jsou vypracovávány marketingové strategie. Prognózy rozvoje turismu vypadají příznivě. Obě země cítí

---

⁶ Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2014 – 2020* [online]. 2013. [cit. 2015-03-01]. ISBN 978-80-87147-40-5. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/01144b63-0600-43c1-9bf5-cdd487c313fb/MMR-Cestovni-ruch-v-Ceske-republice.pdf>

⁷ Agentura CzechTourism a institut České centrum jsou státními příspěvkovými organizacemi, které mají za cíl propagovat Českou republiku v zahraničí.

⁸ CzechTourism. *Příjmy z cestovního ruchu dosáhly 142 miliard* [online]. [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/pro-media/tiskove-zpravy/prijmy-z-cestovniho-ruchu-dosahly-142-miliard/>

⁹ CzechTourism. *Marketingové strategie (Country reporty za rok 2013): Polsko* [online]. 2013. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: http://www.czechtourism.cz/getmedia/5295474c-aac7-4932-a91a-2a64b54eca4c/country_report_polsko_2013.pdf.aspx

¹⁰ Tamtéž

¹¹ Polska Organizacja Turystyczna je národní turistickou organizací, která má za cíl propagaci Polska v zemi i v zahraničí.

¹² Polska Organizacja Turystyczna. *Rynek turystyczny Czech* [online]. 2010. [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://www.pot.gov.pl/component/rubberdoc/doc/2717/raw>

velkou konkurenční výhodou v dostupnosti a podobnosti jazyka a kultury a snaží se zaujmout sousední občany pomocí reklamy, internetu a různých propagačních akcí.

Obrázek 2 - Zahraniční výjezdy Polských turistů

Země	2012	2013
Celkem	10,0	12,95
Niemcy	2,55	2,15
Wielka Brytania	0,7	1,2
Włochy	0,8	1,1
Chorwacja	0,35	0,8
Czechy	0,7	0,7
Francja	0,45	0,7
Hiszpania	0,45	0,7
Grecja	0,25	0,55
Słowacja	0,5	0,5
Austria	0,5	0,5

Zdroj: oszacowania Instytutu Turystyki i Activ Group

Obrázek 1 - Počet zahraničních turistů a návštěvníků v Polsku podle zemí v tisících (top 10 pro rok 2013)

Země	Návštěvníci	Zahraniční turisté (min 1 noc)
Razem	72 310	15 800
Niemcy	28 900	5 280
Czechy	13 380	245
Ukraina	7 330	2 110
Słowacja	6 725	125
Białoruś	3 950	1 530
Rosja	3 570	765
Litwa	2 890	590
Wielka Brytania	620	570
Holandia	400	365
Łotwa	365	330

Źródło: oszacowania Activ Group

2.2 TLUMOČENÍ

Tlumočením označujeme translační činnost, kdy je sdělení převáděno ústně z jednoho jazyka do druhého. Cílem je umožnit uživatelům rozdílných jazyků komunikaci a porozumění. Proces tlumočení se skládá z poslechu, překladu a ústní reprodukce sdělení.¹³ Je zajišťován tlumočnickem nebo také bilingvní osobou, kteří mohou tlumočit buď bilaterálně (oběma směry), nebo unilaterálně (pouze do jednoho jazyka).

Tlumočení je jednou z nejstarších profesí, avšak jako samostatný vědní obor se začalo rozvíjet a vyučovat na školách až koncem 20. století, kdy také začaly vznikat první publikace a organizace. Rozvoj tohoto oboru je spjat s rostoucí poptávkou po kvalifikovaných tlumočnicích, která vyplývá ze světových změn, globalizace, otevírání hranic a zvýšeného pohybu migrantů a cizinců.¹⁴

Mezi nejznámější české organizace sdružující tlumočnický patří Jednota tlumočnicků a překladatelů, Komora soudních tlumočnicků České republiky či Asociace konferenčních tlumočnicků v České republice. V Polsku působí například Sdružení polských tlumočnicků (Stowarzyszenie Tłumaczy Polskich), Polské sdružení soudních a odborných tlumočnicků (Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych) či Sdružení literárních překladatelů (Stowarzyszenie Tłumaczy Literatury).

¹³ Specifickou formou tlumočení je tlumočení z listu, ve kterém se proces skládá ze čtení, překladu a ústní reprodukce.

¹⁴ HRDINOVÁ, E., VILÍMEK, V. *Úvod do teorie, praxe a didaktiky tlumočení: mezi Skyllou vědy a Charybdou praxe?!*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2008, 101 s. ISBN 978-80-7368-589-8. s. 7-9 (dále jako Úvod do teorie, praxe a didaktiky tlumočení)

2.2.1 Druhy tlumočení a jejich využití v cestovním ruchu

Podle metody tlumočení rozlišujeme dva základní druhy: simultánní a konsekutivní.¹⁵ U simultánního tlumočení tlumočnický mluvčí zároveň s řečníkem a překládá v reálném čase s minimálním zpožděním (několik sekund), obvykle s využitím tlumočnické techniky. Výhodou simultánního tlumočení je úspora času. Tento druh se používá zejména na konferencích. Během kabinového tlumočení se tlumočnický nachází ve speciální kabině, poslouchá projev skrze sluchátka a tlumočí jej v reálném čase do mikrofону. Je-li tlumočnický přímo přítomen u projevu a tlumočí šeptem do mikrofону, jedná se o tlumočení s šeptacím zařízením. Šušotáž je přímé šeptání překládaného obsahu klientovi, či menší skupince klientů. Pokud není k dispozici tlumočnický, který by ovládal zároveň výchozí jazyk (jazyk projevu) a cílový jazyk (jazyk, do kterého má být projev přetlumočen), využívá se pilotáž, kdy je sdělení tlumočeno přes třetí jazyk (např. z finštiny do angličtiny a z angličtiny do češtiny). Při tlumočení z listu je ústně tlumočen obsah psaného textu.

Konsekutivně se tlumočí až po vyslechnutí projevu. Pokud řečník mluví po menších částech a poskytuje tlumočnickovi čas na tlumočení, jedná se o tlumočení přerušované (nazývané také liaison). Tento typ tlumočení se využívá především u delších projevů. Tlumočení nepřerušované spočívá v jednorázovém přetlumočení celé výpovědi. Zejména u delších celků si tlumočnický pořizuje notaci, která mu pomáhá lépe si zapamatovat sdělení. Tlumočení bez notace se používá při překládání kratších a méně náročných celků. Pro toto tlumočení je charakteristické zjednodušení sdělení, neboť úkolem tlumočnicků je především předání hlavních myšlenek.

Tlumočení je děleno také podle situace, za které probíhá. Konferenční tlumočení zahrnuje tlumočení na různých konferencích a kongresech. Tento druh tlumočení se stále rozšiřuje spolu s rozvojem mezinárodních vztahů a je nezbytný pro fungování mezinárodních institucí. Pro tento druh událostí je charakteristické simultánní tlumočení z kabiny, nebo za pomoci jiné tlumočnické techniky. Při různých dotazech a diskuzích se používá také konsekutivní tlumočení. Tlumočnický zpravidla tlumočí formální projevy, přednášky a monology ale také různé debaty. Jazyk těchto projevů je oficiální a často bývá používána specifická terminologie (podle charakteru konference např. lékařská, právní, politická, obchodní a další). Konferenční tlumočnický by se měl orientovat v daných tématech a celkově by měl mít bohaté všeobecné vědomosti.

V oblasti cestovního ruchu je pravidelně pořádán nespočet konferencí, kdy jsou tlumočnický nezbytní.¹⁶ K největším mezinárodním konferencím s tematikou cestovního ruchu patří např. ICTTT Mezinárodní konference cestovního ruchu, dopravy a technologií (International Conference on Tourism Transport and Technology) či

---

¹⁵ Úvod do teorie, praxe a didaktiky tlumočení, s. 9-20

¹⁶ Conference Alerts. *Tourism conferences worldwide* [online]. [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: <http://www.conferencealerts.com/topic-listing?topic=Tourism>

Evropská akademická konference udržitelnosti v obchodu, cestovním ruchu a pohostinství (European Academic Conference Sustainable on Business Tourism & Hospitality). K významným národním konferencím patří v České republice Fórum cestovního ruchu, v Polsku pak Celostátní konference „Kultura a turistika – ve víru událostí“ (Ogólnopolska Konferencja „Kultura i Turystyka – w kręgu wydarzeń“).

Průvodcovské tlumočení je zajišťováno průvodcem cestovního ruchu, nebo také vedoucím zájezdu, doprovodem zájezdu či animátorem. V praxi se setkáváme s tím, že jedna osoba (ať už vedoucí zájezdu či průvodce cestovního ruchu), zajišťuje veškeré služby během zájezdu. Takovýto průvodce může působit samostatně (na základě živnostenského listu), nebo může být zaměstnancem či spolupracovníkem cestovní kanceláře. Náplní jeho práce je organizace zájezdu, komunikace s dopravci a ubytovacími zařízeními, zajišťování průběhu programu či upravování jeho bodů na základě momentální situace. Průvodce se stará o účastníky – poskytuje jim různé výklady a informace, řeší případné problémy, poskytuje pomoc (např. při ztrátě dokladů či účastníků, zdravotních problémech), řídí nákupy vstupenek a jízenek. Účastníky také koriguje, vede a v případě nutnosti umravňuje.¹⁷ Působí také jako prostředník kultur a tlumočnický. Provádí zahraniční turisty ve své zemi či vede zájezdy do zahraničí. Musí znát potřebné jazyky natolik, aby byl schopen zařídit veškeré výše vyjmenované úkony. Zpravidla tlumočí výklady v muzeích, na hradech a u různých památek. Tyto výklady bývají plné faktů, dat, jmen, událostí a mohou být také vedené v různých jazykových variacích (např. záměrné použití archaického jazyka na zámku). Aby byl průvodce schopen co nejlepšího tlumočnického výkonu, musí se k tlumočení předem připravovat a zjišťovat si co nejvíce informací o památkách a místech, u kterých ví, že bude tlumočit. Tlumočení může být v takových situacích velmi ztíženo právě nutností naplňování ostatních průvodcovských povinností. Průvodce musí tvořivě přizpůsobovat obsah překládaného sdělení skupině, např. vybírat jen určité informace, které nebudou účastníky nudit. Musí se také vyvarovat mdlého a jednotvárného hlasového projevu a vždy myslet na to, pro koho je tlumočení určeno – jinak bude překládat pro skupinu starších lidí, kteří se chtějí co nejvíce dozvědět o historii místa, a jinak pro skupinu dětí na školním zájezdu. Výhodou tohoto typu tlumočení je možnost sdělení interpretovat a zjednodušovat. Průvodce má také přímý kontakt s řečníkem i posluchačem, na základě kterého může tlumočnický výkon flexibilně upravovat tak, aby všem zúčastněným co nejvíce vyhovoval.¹⁸

Doprovodné tlumočení spočívá v doprovodu cizinců během služebních cest, obchodních setkání, schůzek a dalších. Tlumočnický tráví s delegací většinu času, podle situace tlumočí konsekutivně či simultánně oficiální schůzky, běžné situace a pomáhá klientovi s různými úkony, jako jsou rezervace aj. Tlumočnický je mnohdy zároveň v pozici průvodce, podle přání seznamuje klienta s místní kulturou, ukazuje město či poskytuje

¹⁷ Odborný portál pro cestovní ruch. *Jaké vzdělání potřebuje průvodce cestovního ruchu?* [online]. [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: http://www.cot.cz/data/cesky/05_11/priloha_C1105.pdf

¹⁸ *Úvod do teorie, praxe a didaktiky tlumočení*, s. 61-77

vlastní výklady. Doprovodný tlumočnick by se měl co nejlépe informovat o náplni daného setkání a podle situace se připravit se jak na oficiální tlumočení, tak na možné trávení volného času s klientem.

Mediální tlumočení je zpravidla simultánní. Tlumočí se pro média či na různých festivalech. Cestovní ruch je častou tématikou reportáží, dokumentárních a cestopisných filmů. Zde se tlumočnick musí připravit na možnou uměleckou a citovou hodnotu filmu a na to, že diváci očekávají výkon podobný dabingu. Proto je potřeba také pracovat s hlasem a intonací, aby se sdělení příjemně poslouchalo.

Soudní tlumočení je potřebné cizincům během úředních úkonů. Soudní tlumočnick je jmenován soudem a zajišťuje překlady a tlumočení pro soudy či policii, umožňuje komunikaci během různých jednání a při právních úkonech. Skvěle ovládá právní terminologii.

Cílem komunitního tlumočení je umožnit komunikaci nejen na jazykové úrovni, ale také na kulturní. Komunitní tlumočnick je prostředníkem mezi migranty a různými úřady a institucemi. Zná velice dobře obě kultury, potřebné jazykové dialekty, je schopen tlumočit nejen slova, ale i pocity a rozdíly mezi kulturami, neboť je zde nezbytná správná interpretace tlumočeného. Tento druh tlumočení je potřebný především při různých pohovorech (ať už úředních, pracovních či psychologických), registračních procedurách, poradenstvích a vyšetřeních.¹⁹

2.2.2 Nároky na tlumočnicka

Tlumočnictví bývá řazeno mezi jedno z nejobtížnějších povolání, vzhledem k množství nároků, které jsou na tlumočnicka kladeny. Tlumočnick musí být do jisté míry všestranně nadanou osobou, která splňuje velké množství morálních, kognitivních a vědomostních požadavků.²⁰ V posledních letech je již zřejmé, že aby byl tlumočnick úspěšný, musí své schopnosti a znalosti neustále rozvíjet, učit se pracovat se svou myslí a s jazykem. V tomto spočívá základní rozdíl mezi profesionálním tlumočnickem a bilingvní osobou. Bilingvní lidé sice zpravidla skvěle ovládají dané jazyky, ale během tlumočení se mohou zasekávat, dlouze hledat slova či se do značné míry potýkat se stresem, neboť nejsou zvyklí na rychlé jazykové změny a dané pracovní prostředí.

Mezi nejdůležitější znalosti, které by měl tlumočnick mít, patří skvělá znalost jazyků. Tlumočnickovy jazyky se dělí do tří skupin. Jazyk A je jazyk, do kterého tlumočnick nejčastěji tlumočí a kterým hovoří nejsnadněji. Zpravidla se jedná o mateřský jazyk. Jazyk B je pro tlumočnicka druhým jazykem, kterým hovoří plynule a ze kterého tlumočí, je také schopen tlumočit i do něj. Jazyku C tlumočnick perfektně rozumí a je z něj

---

¹⁹ Agentura OSN pro uprchlíky. Meta. *Tlumočení při práci s uprchlíky* [online]. [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: http://www.meta-ops.cz/sites/default/files/manual_pro_tlumocniky.pdf (dále jako *Tlumočení při práci s uprchlíky*)

²⁰ Jednota tlumočnicků a překladatelů. *Právní a daňová poradna* [online]. [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: http://www.jtunion.org/spip/article.php3?id_article=1683

schopen tlumočit do svých aktivních jazyků.²¹ Tlumočnické tedy nejčastěji pracuje s jazyky A a B. Musí skvěle znát všechny gramatické mechanismy, mít bohatou slovní zásobu, rozlišovat jemné nuance a rozumět idiomům a dalším konstrukcím, pro které je schopen hledat vhodné ekvivalenty v druhém jazyce.

Jazyky je nutno neustále používat a rozvíjet k získání potřebné jistoty, nutné pro tlumočení. Časté čtení, rozhovory s příslušníky daných jazykových skupin, sledování televize či cestování – to vše rozšiřuje jazykové kompetence. Tlumočnické si musí dávat pozor, zejména v časové tísní a ve stresu, aby se mu jazyky nezačaly spojovat, což by mohlo vést ke špatným gramatickým konstrukcím, kalkování a dalším chybám. Obzvláště začínající tlumočnické by proto měli hodně trénovat a tlumočit, aby se naučili jazyky správně oddělovat, k čemuž mnohdy stačí jen větší míra soustředění, trénink a výběr pomalejších výchozích sdělení.

Aby byl tlumočnické schopen správně převádět jazyk na všech úrovních, potřebuje mít silně vyvinutý jazykový cit a znát kultury a realie daných zemí, neboť jazyk a kultura jsou vždy silně propleteny.

Tlumočnické překládá nejrůznější druhy informací, které zasahují do všech oborů. Velice těžce se tlumočí něco, čemu se nerozumí a není možno předpokládat, že tlumočnické bude mít znalosti ze všech sfér. Proto se k tlumočení musí vždy předem náležitě připravovat, zjišťovat si informace o tématech, která bude tlumočit a také neustále rozšiřovat své všeobecné vědomosti, neboť nikdy nemůže vědět, s čím vším se během tlumočení setká.

V tlumočnické profesi jsou výhodou také jisté vlastnosti a rysy charakteru, jako například komunikativnost, rychlé myšlení, flexibilita, výdrž, odolnost vůči zátěži, empatie, intuice a předvídavost. U simultánního tlumočení musí být tlumočnické schopen okamžitě rozpoznat klíčová slova a předvídat sdělení, aby je stíhal reprodukovat zároveň s mluvčím. Musí se umět vcítit jak do řečníka a okamžitě pochopit smysl jeho výpovědi, která může být mnohdy i těžce srozumitelná, tak do posluchače, pro kterého vybírá vhodné varianty překladu. Tyto schopnosti je také možné vědomě rozvíjet.²²

Tlumočnické mnohdy pracují ve stresujícím prostředí, proto musí disponovat jistou psychickou odolností. V jednodušších situacích může tlumočnickovi kdykoliv vypadnout nějaké slovo, může se stát, že obsah neúmyslně překrouť, nebo se zasekne. Existuje mnoho drobností, které mohou tlumočnicka rozhodit, důležité je však co nejlépe pokračovat, chybu nenápadně opravit a nevracet se k tomu. Tlumočnické se však také může setkat s emočně vypjatými situacemi, zejména u soudu či během komunitního tlumočení, kdy klienti mohou vyprávět otřesné zážitky, plakat, vyhrožovat, nebo se

---

²¹ AIIC world. Working languages. [online]. [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://aiic.net/page/4004/working-languages>

²² HEJWOWSKI, K. *Kognitywno-komunikacyjna teoria przekładu*. Warszawa: PWN, 2006. ISBN 978-83-01-14336-7. s 150-162

pokoušet uplácet. Zde je vhodné udržovat jistý profesionální odstup, v opačném případě je velice těžké práci vykonávat kvalitně, nestranně a nepřenášet na sebe sekundární traumatické poruchy.

Dle kodexu chování tlumočnicka²³ by měl tlumočnick svou práci vykonávat jen v případě, že je na ni dostatečně fyzicky i psychicky připraven, jazykově vybaven a nedochází ke střetu zájmů tlumočnicka a tlumočených stran. Tlumočnick by měl za všech okolností zachovávat neutralitu a nestrannost, lingvistickou přesnost (používá stejnou osobu jako řečník, o sobě pak mluví ve třetí osobě) a mlčenlivost. K této práci se také vážou jistá pravidla oblékání, transparentnost a slušné chování.

Proces tlumočení klade na tlumočnicky také vysoké kognitivní nároky. Tlumočnick nejprve přijímá informace – poslouchá, sleduje, analyzuje a dekoduje sdělení – což vyžaduje velkou míru soustředěnosti. V případě simultánního tlumočení musí téměř ve stejné chvíli sdělení překládat, ukládat do krátkodobé paměti a reprodukovat ve druhém jazyce. Musí se zároveň soustředit na práci s hlasem a na to, aby jeho sdělení nebylo zmatené, ale mělo svou formu. U konsektivního tlumočení sdělení překládá, ukládá do paměti, často je zároveň zapisuje, vybírá podstatné informace a poté reprodukuje ve druhém jazyce. Procesů zde probíhá najednou tolik, že tlumočnick musí být schopen svou pozornost rozdělit a soustředit se ve stejné chvíli na každý z nich, což klade vysoké požadavky na mozek. Někteří lidé svou pozornost rozdělují snadněji než jiní, což naznačuje, že je tato vlastnost do jisté míry vrozená. Nestačí však jen mít potenciál, je nutno jej dále rozvíjet cvičením. Pravidelná praxe může vést k tomu, že člověk s horšími kognitivními schopnostmi je lepším tlumočnickem než ten, který svou mysl nerozvíjí. Proto je nutno trénovat nejen jazykovou stránku tlumočení, ale také tu kognitivní a neustále rozvíjet své vnímání, soustředění a paměť.²⁴

2.2.3 Využití kognitivních věd při tlumočení

Kognitivní vědy jsou interdisciplinární obor, zabývající se studiem fungování lidské mysli, zejména pak empirickým a racionálním zkoumáním vědomí, vnímání, pozornosti, zpracovávání informací, paměti, představ, tvořivosti, rozhodování, řešení problémů, kognitivních změn během života, jazyku a řeči. Sdružují několik vědních oborů, jako jsou např. psychologie, lingvistika, filosofie, psychobiologie a neurověda, umělá inteligence, filosofie či antropologie. Cílem je poznat proces lidské práce s informacemi – jejich získávání, zpracovávání, ukládání a následná reprodukce.²⁵

---

²³ *Tlumočení při práci s uprchlíky*, s. 102-104

²⁴ RÁBEKOVÁ, S., RACLAVSKÁ, J., VILÍMEK, V. *Cvičebnice pro rozvíjení kognitivních dovedností tlumočnicků*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2008, 69 s. ISBN 978-80-7368-593-5. s. 7-12 (dále jako *Cvičebnice pro rozvíjení kognitivních dovedností tlumočnicků*) a TRYUK, M. *Przekład ustny konferencyjny*. Warszawa: PWN, 2007, 232 s. *Przekład - mity i rzeczywistość*. ISBN 978-83-01-15113-3 a TRYUK, M. *Przekład ustny środowiskowy*. Warszawa: PWN, 2006, 207 s. *Przekład - mity i rzeczywistość*. ISBN 978-83-01-14670-2.

²⁵ EYSENCK, M., KEANE, M. *Kognitivní psychologie*. Praha: Academia, 2008, 748 s. ISBN 978-80-200-1559-4. s. 10-30

Poznatky z kognitivní psychologie a lingvistiky jsou velice přínosné pro tlumočníky, neboť přinášejí mnoho informací o lidské mysli. Každý člověk má k dispozici určité množství mentální energie. Pokud je tato energie vyčerpána, dochází ke zhoršení kognitivních funkcí a tedy i tlumočnického výkonu. Z kognitivních procesů jsou pro tlumočníky klíčové především pozornost, paměť a produkce řeči. Tlumočníci by se tedy měli rozvíjet především v této oblasti, aby svou práci vykonávali snadněji a kvalitněji.²⁶

Centrem, ve kterém se odehrává veškeré mentální dění, je mozek. Veškeré vjemy (sluchové, zrakové, čichové atd.) jsou zachycovány receptory a přiváděny nervovými buňkami – neurony – do mozku jako impulzy. Zde jsou informace dále zpracovávány a zde se také tvoří příslušné reakce na podněty.²⁷

S rozvojem kognitivních schopností je vhodné začít na biologické úrovni. Velice těžko se nám bude na cokoliv soustředit, nebo se cokoliv nového učit, pokud budeme unavení, hladoví či nemocní. Nervový systém můžeme ovlivňovat stravou jak pozitivně, tak negativně. Pozitivní účinky má například ovoce, ženšen či jinan dvoulaločný. Negativně pak působí určité léky, živočišné tuky, alkohol či nedostatek kyslíku a tekutin. Bezprostředně před tlumočením není doporučeno jíst těžká jídla, která zatěžují organismus a zhoršují soustředěnost. Ke zlepšování paměti a koncentrace napomáhá pravidelný denní režim, dostatek odpočinku a pohybu. Každý tlumočník by se měl také soustředit na práci se stresem.²⁸ Existuje mnoho publikací zabývajících se managementem stresu a dobrým fyzickým i psychickým zdravím.²⁹

Pozornost je zaměřování svých mentálních zdrojů na důležité či zajímavé podněty. Vědomá pozornost je opakem automatické pozornosti a je nezbytným předpokladem pro příjem a práci s informacemi. Pro tlumočníka je nezbytné naučit se pracovat jak s řízenými, tak s automatickými procesy mysli. Řízenými procesy jsou např. poslech, porozumění sdělení a výběr vhodné varianty překladu. Vhodné je naučit se věnovat část pozornosti reprodukovánému textu a soustředit se také na způsob mluvení. Mnohé procesy je naopak potřeba zautomatizovat, aby tlumočníka zbytečně nestály úsilí a energii. Mezi tyto patří například pořizování zápisu, čtení či překládání. K automatizaci dochází soustavným opakováním a procvičováním, kdy se výsledky především zpočátku velice rychle zlepšují. Pozornost je schopná bdělosti, detekce signálů, vyhledávání určitých podnětů a může být selektivní – soustředěná jen na určité podněty či rozdělená – soustředěná na více podnětů současně. Všechny druhy pozornosti jsou pro tlumočníka nezbytné. Tlumočník musí bděle poslouchat, vyhledávat klíčová slova, vybírat jen určité informace a soustředit se jen na určité podněty (např. na řečníka, ne na auta na ulici). Toto všechno musí dělat najednou,

---

²⁶ *Cvičebnice pro rozvíjení kognitivních dovedností tlumočnicků*, s. 8-9

²⁷ JELÍNEK, J., ZICHÁČEK, V. *Biologie pro gymnázia: (teoretická a praktická část)*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2006. 575 s. ISBN 80-7182-217-5. s. 277-290

²⁸ ZIFKO, U., KIEFER, I. *Hýčkejte svou paměť*. Brno: Computer Press, 2008. 192 s. ISBN 978-80-251-2128-3.

²⁹ Jako příklad uvádím knihy *Lidský stres* Vratislava Shreibera, *Psychická odolnost* Moniky Gruhl a Huga Korbächera, *Sebepoznání, sebeřízení a stres* Jiřího Plamínka či *Stres, motivace a výkonnost* Marie Mayerové.

k čemuž je nutno pozornost rozdělit. Dělení pozornosti patří mezi nejobtížnější úkony, neboť vyžaduje velké množství mentální energie a v běžném životě jej až tak často neprovádíme. Zde je velkým pomocníkem praxe, neboť díky ní se určité tlumočnické úkony zautomatizují a dělba pozornosti se trénuje a rozvíjí. Pozornost s časem přirozeně ochabuje, tlumočnick se však setkává se situacemi, kdy je nucen se soustředit po dlouhou dobu, proto musí rozvíjet nejen jednotlivé typy pozornosti, ale také výdrž.³⁰

Zaměřování pozornosti na jeden určitý úkon se nazývá koncentrace. Koncentrace na vybraný podnět je zpravidla snadnější, je-li člověk uvolněný a nesnaží se až příliš křečovitě. Rozvíjení schopnosti koncentrace je spojeno s nácvikem uvolňování (např. autogenní trénink³¹), procvičováním obou mozkových hemisfér a prováděním rozličných koncentračních cvičení.³²

Paměť nám umožňuje uchovat si informace v mysli a dle potřeby si je opět libovolně vybavit. Dělí se na sensorickou, neboli ultrakrátkou, která má za úkol uchovávat jen omezené množství informací po dobu několika vteřin. Rozvíjení tohoto druhu paměti je užitečné zejména pro simultánní tlumočení. Krátkodobá paměť uchovává informace minuty až dny a je využívána zvláště u konsektivního tlumočení, kdy si tlumočnick musí zapamatovat až 15minutová sdělení. Dlouhodobá paměť umožňuje dlouhodobě uchovávat velké množství informací, někdy i po celý život. Do dlouhodobé paměti si tlumočnick ukládají různá fakta a poznatky, které využívají po celou dobu své praxe (např. tlumočnick zaměřený na překlady politických projevů bude mít v dlouhodobé paměti velké množství slovní zásoby a informací spojených s politikou). Informace se dle míry soustředění a opakování může přesunovat ze sensorické paměti přes krátkodobou až do dlouhodobé paměti.³³ Pro každého člověka je jednoduchý jiný způsob příjmu a zpracování informací. Vizuální typ lidí si snadněji pamatuje informace přijaté očima, auditivní ušima a haptický typ se naučí nejrychleji s pomocí praxe. Každý člověk je kombinací těchto typů. Vhodné je zjistit své individuální dispozice a na základě nich pracovat. V tlumočnické praxi je vhodné se soustředit na auditivní paměť.³⁴

Zapamatování je proces, který se skládá z kódování a uložení informace do paměti a následného vybavování. Bylo vypracováno mnoho návodů, jakým způsobem zlepšovat svou paměť a zapamatovávat si různé informace, číselné sekvence a další.

---

³⁰ *Cvičebnice pro rozvíjení kognitivních dovedností tlumočnicků* a STERNBERG, R. *Kognitivní psychologie*. Překlad František Koukolík. Praha: Portál, 2009, 636 s. ISBN 978-80-7367-638-4. (dále jen STERNBERG. *Kognitivní psychologie*)

³¹ Jedná se o relaxační techniku, která spočívá ve vědomém uvolňování celého těla, většinou v leže. Podstatou je práce s myšlenkami a vyvolávání představ (tíhy v končetinách, pocit tepla a chladu atd.) Více informací naleznete např. v knize *Vzdorujeme stresu* od Bohumila Geista.

³² Kolektiv autorů. *Velká kniha technik učení, tréninku paměti a koncentrace*. Praha: Grada, 2009, 226 s. ISBN 978-80-247-3023-3. s 9-63 (dále jako *Velká kniha technik učení, tréninku paměti a koncentrace*)

³³ STERNBERG. *Kognitivní psychologie*

³⁴ REINHAUS, D. *Techniky učení: jak se snadněji učit a více si pamatovat*. Překlad Marie Voslářová. Praha: Grada, 2013, 104 s. *Poradce pro praxi*. ISBN 978-80-247-4781-1.

Informace si ukládáme do paměti nejsnadněji tehdy, pokud jsou pro nás důležité, pokud jsou spojeny s emocemi, obrazy či mají souvislost s dřívějšími vědomostmi. Mezi základní systémy zapamatování patří mnemotechnika (spojování nových informací s již dříve uloženými) a vizualizace (představování si). Tyto techniky mohou pomoci zapamatovat si informaci dvakrát rychleji a bez námahy. Opakováním docílíme přemístění informace ze sensorické do krátkodobé či dlouhodobé paměti a budeme si ji schopni vybavit i za nějakou dobu.

Do mnemotechniky patří např. metoda loci – spojování pojmů se známými místy. Podstatou této metody je vyvolání představy známého místa (např. svého pokoje či cesty do obchodu) a určení deseti důležitých bodů. K těmto bodům jsou přiřazovány potřebné pojmy. Pokud si tedy máme zapamatovat jméno Gustav Husák, představíme si pána stojícího u sošky husy, kterou máme v jídelně. Jiným způsobem je vytváření příběhu. Máme-li si zapamatovat slova *kolo*, *lod'* a *obloha*, můžeme si např. představit, jak jedeme na zrezavělém kole k přístavu, kde stojí obrovská barevná loď a přitom neustále sledujeme zelenou oblohu, nezačíná-li pršet. Vizualizace je o to snadnější, čím více přeháníme. Obrazům můžeme dodat pohyb, můžeme je učinit absurdní, barevné, spojit si je s čichovou vzpomínkou či zvukem. Důležité je, aby byly co nejméně komplikované. Čísla si můžeme spojovat s již známými daty, telefonními čísly nebo mezi nimi hledat jiné souvislosti. Pokud si máme zapamatovat číselnou řadu 4203399958, můžeme si představit lodičku (4) a labuť (2), jak plují po jezeře (0), ve kterém žáby (33) vyprodukovaly příliš mnoho pulců (999), takže je byla potřeba vylovit naběračkou (5) a přemístit do jiných, menších jezírek (8). K jednotlivým číslům lze také přiřadit pojem na základě rýmu (čtyři – výři, dvě – tmě, nula – mula,...) a představit si dva výry ve tmě, do kterých vrazila mula atd. 420 si lze snadno spojit s předčíslem České republiky, 9 s násobkem 3. Můžeme si také představit, že jednotlivá písmena vytukáváme na tlačítkovém telefonu či vymýšlet jiné asociace. Vizualizaci apředstavivost lze snadno trénovat denním sněním či hledáním souvislostí mezi zdánlivě různými pojmy.³⁵

2.2.4 Tlumočnická notace

Tlumočnická notace je propracovaný systém zápisu, který tlumočnickovi slouží jako opora paměti především u konsektivního tlumočení. Obtížnost zápisu roste s délkou sdělení a rychlostí projevu. Aby si tlumočnick stíhal s minimální námahou zapamatovat a zapsat co nejvíce informací a faktů, rozvíjí svůj vlastní systém symbolů, značek a zkratek, kterými v zápisu nahrazuje jednotlivá slova, myšlenky či věty.³⁶

Důležitost vypracování tlumočnické notace můžeme znázornit na následujícím příkladu. Dvěma osobám byl přečten krátký text a byly požádány, aby jej s pomocí

---

³⁵ BUZAN, T. *Trénink paměti: jak si zapamatovat vše, co chcete*. Editor Pavlína Boučková. Brno: BizBooks, 2013, 232 s. ISBN 978-80-265-0057-5. s. 65-97 (dále jako *Trénink paměti: jak si zapamatovat vše, co chcete*) a *Velká kniha technik učení, tréninku paměti a koncentrace*, s 126-161.

³⁶ *Úvod do teorie, praxe a didaktiky tlumočení*, s. 46-59

a zbytečně připravuje o vnímání smyslu sdělení. Podstatné je co nejvíce automaticky zapisovat klíčové informace, s pomocí kterých lze sdělení snadno zrekonstruovat vlastními slovy. V notaci by se vždy měly vyskytovat především pojmy, které jsou obtížné na zapamatování – jako data, čísla, jména, či seznamy.

Existuje mnoho návodů, jak rychle, přehledně a efektivně zapisovat sdělení. Pro zápis je vhodné zvolit kroužkový diář a zapisovat vždy jen z jedné strany. Zápis by měl být přehledný a poskytovat dostatek prostoru pro snadnou orientaci a dopisování případných informací, jednotlivá sdělení by se od sebe měla oddělovat čarou. Dle pravidla horizontality by se měla informace zapisovat v pořadí podmět, přísudek, předmět. Seznamy a výčty se pak zapisují dle pravidla vertikality pod sebe. Důležité je zachovávat strukturu zápisu, aby se v něm snadno orientovalo a nechávat si více prostoru pro případné další poznámky. Během pořizování notace bychom se měli soustředit na především na zápis myšlenek, které zreprodukuje vlastními slovy v druhém jazyce, a ne na přesné znění vět.

Čím více slov nahradíme symboly, tím méně starostí pak budeme mít s překladem, neboť univerzálním symbolům lze snadno porozumět ve všech jazycích. Jako první je vhodné vypracovat symboly pro nejčastější pojmy a děje, seznam zkratek pak lze rozšiřovat o nová slova dle potřeby. Vybereme-li pro osobu označení např. „|“, následujícím způsobem můžeme zapsat pojmy *turista* (|Tu), *tři turisté* (|||Tu) či *cestovatel* (|o). Vybereme-li pro myšlenku označení „ˇ“, můžeme odvodit označení *turistiky* (Tuˇ) či *cestování* (oˇ).

Každý tlumočník by si však měl vytvořit vlastní systém symbolů. Například L symbol jako symbol pro budoucnost/ budoucí děj, může někomu naprosto vyhovovat, druhému však může silně připomínat písmeno „L“ či židli, jak ji kreslil v dětství. Proto si raději zvolí předponu „b-“, před dané slovo, aby jej daný znak nemátl. Symboly by měly být intuitivní, lehce zapamatovatelné a měly by nahrazovat především dlouhá slova.³⁸

---

³⁸ Úvod do teorie, praxe a didaktiky tlumočení, s. 50-53 a Martin Janoušek. Univerzita Palackého v Olomouci. *Vliv notace na výkon začínajících tlumočnicků (bakalářská práce)* [online]. [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://library.upol.cz/i2/content.csg.cls?ictx=upol&repo=upolrepo&key=50309569032>

3 PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 CVIČENÍ PRO ZLEPŠENÍ TLUMOČNICKÉHO VÝKONU

Následující cvičení mají za cíl všestranně rozvíjet kognitivní dovednosti, rozšiřovat slovní zásobu a připravovat se na reálné situace, do kterých se může tlumočnick dostát. Provádějte cvičení dle instrukcí co nejpečlivěji. Používejte cvičení také jako inspiraci pro vytváření nových, vlastních a v tréninku nikdy neustávejte. Mozek je do jisté míry jako sval – je třeba jej posilovat a rozvíjet, aby nezačal ochabovat.

Součástí některých cvičení jsou nahrávky, které se nacházejí na přiloženém CD. Pokud máte možnost, pouštějte si nahrávky do sluchátek, a svá tlumočení nahrávejte. Poslouchejte a analyzujte své výkony – uvědomte si chyby, polonismy/ bohemismy, stylistické chyby a problematická místa. Opakujte cvičení, například za několik dní, a snažte se chyby eliminovat. Během provádění cvičení si zapisujte veškerá nová slova a vymýšlejte, jakým způsobem je zapsat v tlumočnické notaci. Snažte se pracovat s hlasem stejně jako řečníci. Vyzkoušejte si způsob, jakým mluvíte v následujícím cvičení.

Cvičení 1

Cíl: Toto cvičení má za úkol zvykat si na svůj hlas na nahrávkách. Zlepšuje improvizální a komunikační schopnosti, tvořivost a projev v jazyce B.

Zadání: Připravte si nahrávací zařízení a poté začněte mluvit v jazyce B na níže vypsaná témata. Svou výpověď si předem nepřipravujte. Snažte se uvolněně a plynule vyprávět po dobu 5 – 10 minut. Poté si poslechněte nahrávku a shrňte ji v jazyce A.³⁹

Témata:

- Řekněte něco o sobě a o svých zájmech.
- Jaký máte vztah k cestování?
- Jak by měla vypadat vysněná dovolená?
- Do jaké země byste se chtěli podívat? Do jaké ne? Proč?
- Co byste jako politik změnil/a ve struktuře cestovního ruchu vaší země?
- Vezměte si první knihu, časopis či sešit, který Vám leží po ruce, otevřete jej a přetlumočte prvních 5 vět do druhého jazyka.

3.1.1 Dechová a řečnická cvičení

Pro tlumočnicka je základním pracovním nástrojem řeč. Ta se s postupem času stává stále více automatická, své myšlenky vyjadřujeme snadno a rychle. Problém

---

³⁹ inspirováno knihou *Tlumočení při práci s uprchlíky*

může nastat zejména během simultánního tlumočení, kdy je nutno rozdělit pozornost na více procesů a hlasový projev se může stát méně zřetelný či přerušovaný.

Následující cvičení mají za úkol zaměřit tlumočnickovu pozornost na mluvu, učinit ji výraznější, zřetelnější a snadnější.

Cvičení 2

Cíl: Zvýšení vitální kapacity plic. Pozitivní účinky tohoto cvičení spočívají ve zlepšení hospodaření s dechem, což ulehčuje delší nebo rychlé projevy.

Zadání: Sedněte si na židli nebo na zem s rovnými zády - vytáhněte se od kostrče obratel po obratli nahoru, nevystřkujte hrudník ani bradu, udělejte pouze jemné půlkruhy rameny dozadu a bradu jemně přitáhněte ke krku. Vydechněte veškerý vzduch, který máte v plicích. Představte si, že celý váš trup je nádoba, kterou chcete naplnit vodou (vzduchem). Položte si ruku na břicho a začněte se do něj pomalu a zhluboka nadechovat. Až se celé břicho vyklene a naplní vzduchem, začněte se nadechovat do hrudníku. Snažte se nadechovat tak, aby hrudník nestoupal vzhůru, ale aby se rozšiřoval do stran. Můžete si dát ruce na žebra a vnímat, jak se rozestupují do stran. Až se naplní vzduchem i hrudník, položte si ruce na klíční kosti a dodechněte až k nim tak, aby se zvedly. Můžete na vteřinku dech zadržet a poté opět vše úplně vydechněte.⁴⁰

Výsledek: Pár hlubokých a vědomých nádechů a výdechů skvěle prokyslí mozek a pomůže ovládnout stres. Pravidelné cvičení zvyšuje kapacitu plic.

Cvičení 3

Cíl: Toto cvičení má za úkol rozvíjet hospodaření s dechem a pomoci zrychlovat projev. Schopnost rychle mluvit je nezbytná především v simultánním tlumočení. Doprovodné otázky slouží ke zlepšování sensorické a krátkodobé paměti.

Zadání: Následující texty se pokuste přečíst co nejrychleji na jeden nádech.⁴¹

a) *Jedeme na dovolenou,“ řekla mamka a jelo se. Nejprve jsme si tedy rychle zabalili věci, naházeli do tašky trička, kalhoty, mikiny, mapy, kompasy a buzoly, kamery a fotoaparáty a za půl hodiny jsme už stáli připraveni u dveří. Naskočili jsme do auta, zapnuli navigaci a vydali se na cestu. Ale na jakou cestu? Kolem světa ne, kolem města taky ne, ani kolem vesnice. Prostě jsme jen jeli za nosem daleko, pryč od civilizace, pryč od internetu, elektřiny a obchodů. Až jsme dojeli někam do polí a luk, kde se pásly krávy, ovce, kozy, kde husy kejhalý, slepice kdákaly, prasata chrochtala a nám se tam všem moc líbilo. Spali jsme na seně, myli se v potoce, sekali dříví, všemožně pomáhali místním farmářům a na město mysleli stále méně a méně, dokud nenastal čas vrátit se zpět do reality.⁴²*

---

⁴⁰ inspirováno knihami COBLENZER, H., MUHAR, F. *Dech a hlas: návod k dobré mluvě*. Praha: Akademie múzických umění, 2001, 125 s. ISBN 80-85883-82-1. a *Velká kniha technik učení, tréninku paměti a koncentrace*

⁴¹ inspirováno knihou *Cvičebnice pro rozvíjení kognitivních dovedností tlumočnicků*

⁴² Vlastní zdroj

Doprovodné otázky (odpovězte polsky): Co zapakowali na podróż członkowie rodziny? Jakie zwierzęta pojawiły się w tekście? Gdzie rodzina spędziła urlop?

b) *Co trzeba zrobić, zgubiwszy się bez kompasu i GPS? Węgierski matematyk George Pólya dowiódł w 1921 roku, że każdy kto się zgubi, prędzej czy później trafi do domu, przemieszczając się losowo, po ustaleniu za pomocą rzutu monetą, w jakim kierunku ma iść. Problem w tym, że zanim mu się to uda, może się zestarzeć. Dlatego zawsze dobrze wiedzieć, w jakim kierunku idziemy. Jednakże, choć system GPS pozwala na ustalenie położenia z dokładnością do 10 metrów, wszelkie urządzenia mogą się kiedyś popsuć – zwykle dzieje się to wtedy, kiedy naprawę ich potrzebujemy. I wtedy trzeba sobie przypomnieć stare dobre sposoby: zegarek i słońce – jeśli mamy na ręce zegarek ze wskazówkami, a nie z tarczą liczbową, to mamy kompas. Prosty zegar słoneczny – jeśli nie mamy zegarka, możemy się posłużyć patykiem. Gwiazda Polarna – północ nocą. Więcej mchu od południa.⁴³*

Doprovodné otázky (odpovězte česky): Jakým způsobem může ztracený člověk najít cestu domů dle George Pólya? S jakou přesností určuje GPS systém polohu? Jakými způsoby lze určit směr?

Tip: Před čtením provedte dechová cvičení, abyste si lépe prokysličili plíce a zvládli přečíst větší část textu.

Cvičení 4

Cíl: Jazykolamy slouží ke zlepšení artikulačních schopností a k nácvičku výslovnosti problémových slov, hlásek či písmen. Jsou zároveň skvělými dechovými cvičeními a pomocníky k rozhýbání mluvidel.

Zadání: Čtete jazykolamy nahlas, pomalu a zřetelně. Každý jazykolam přečtete několikrát a postupně zvyšujte rychlost čtení.

- *Jeden Řek mi řek, kolik je v Řecku řeckých řek a já mu řek, že nejsem Řek, abych mu řek, kolik je v Řecku řeckých řek a ten Řek mi na to řek, že myslel, že jsem Řek.*
- *Roli lorda Rolfa hrál Vladimír Leraus a na klavír hrála Klára Králová*
- *Piksla sklapla, sklapla piksla. Kapsa splaskla, splaskla kapsa.⁴⁴*
- *Cześć, Czesiek! Czeszesz się częściej często czy częściej czasem?*
- *Jola lojalna z nielojalną Jolą łajają jowialnego lokaja.*
- *Spod českých strzech szło Czechów trzech.⁴⁵*

Tip: Vyhledávejte si stále nové jazykolamy. Před každým projevem si jich několik řekněte. Před prováděním artikulačních cvičení si nejprve rozhýbejte mluvidla – promasírujte si tvář, zahýbejte co nejvíce jazykem a vyslovujte problematická písmena (h, ch, ř, ž - a, e, sz, cz – sz, č, rz, ř, sz, š atd.)

⁴³ MATTHEWS, R., SMITH, N. *Łatwe odpowiedzi na trudne pytania*. Warszawa: CPI Moravia Books s.r.o., 2003, 286 s. ISBN 978-83-89314-11-6. s. 69

⁴⁴ Wikipedie: Otevřená encyklopedie. *Jazykolam* [online]. 15. 4. 2014 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://cs.wikiquote.org/wiki/Jazykolam>

⁴⁵ Wikicytaty, Zbiór cytatów. *Łamańce językowe* [online]. 5. 5. 2014 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: http://pl.wikiquote.org/wiki/%C5%81ama%C5%84ce_j%C4%99zykowe

Cvičení 5

Cíl: Zkvalitnění tlumočnickova projevu z řečnického hlediska. Toto cvičení má za úkol také rozšířit slovní zásobu a opět zaměřit čtenářovu pozornost na výslovnost a artikulaci, která se mohla stát s postupem času automatická a méně zřetelná.

Zadání: Následující texty přečtěte nahlas a pomalu. Snažte se co nejvýrazněji artikulovat, vyslovovat zřetelně všechna písmena, délky a oddělovat slova. Zapojte i všechny mimické svaly. Na závěr přeložte uvedené pojmy do druhého jazyka.⁴⁶

a) *Většina typů zájezdů se v terminologii daného odvětví přesněji označuje jako souborné služby v oblasti cestovního ruchu – jde o ty typy, při nichž pořizujete kombinaci turistických služeb k cestě, výletu nebo dovolené, a to pokud trvá více než 24 hodin a zahrnuje přenocování. Tento balíček služeb navíc musí být připraven předem a musí zahrnovat alespoň 2 z těchto služeb: doprava, ubytování nebo ostatní služby, které představují významnou součást kombinace (například lyžařský průkaz na dobu trvání vaší dovolené, prohlídka památek). Musí se také prodávat za celkovou cenu (tzn. cenu, která zahrnuje všechny složky kombinace služeb). Pravidla, jimiž se řídí poskytování těchto souborných služeb, platí i pro případy, kdy jsou jednotlivé služby účtovány zvlášť. Pokud během vaší dovolené nastanou problémy, které jste nezavinili (například je zrušena prohlídka památky, nebo hotel neodpovídá původnímu popisu), měli byste co nejrychleji kontaktovat jeden z těchto subjektů: pořadatele nebo případně místního delegáta. Ti by měli okamžitě vyvinout veškeré úsilí v zájmu vyřešení daného problému. Pokud problém přetrvává, shromážděte co nejvíce důkazů (např. fotografie) a podejte po návratu domů stížnost.⁴⁷*

Pojmy: souborné služby v oblasti cestovního ruchu, balíček služeb, lyžařský průkaz, pořadatel, vyvinout veškeré úsilí

b) *Zgodnie z przepisami UE prawo chroni Cię zarówno, gdy rezerwujesz wyjazd, jak i podczas pobytu na wakacjach. Najważniejsze postanowienia: powinieneś otrzymać zrozumiałe i szczegółowe informacje dotyczące wszystkich aspektów wyjazdu wakacyjnego zanim podpiszesz umowę (włącznie z informacjami na temat opcjonalnego ubezpieczenia podróżnego, paszportu, wiz i formalności zdrowotnych). Co najmniej jedna strona jest odpowiedzialna za pakiet jako całość, nawet w przypadku, gdy poszczególne usługi świadczą różne przedsiębiorstwa. W zależności od kraju, może to być organizator (organizator wycieczek), detalista (biuro podróży) lub obydwa te podmioty. Konsument musi otrzymać dane kontaktowe umożliwiające złożenie skargi podczas pobytu lub dochodzenie odszkodowania. Po powrocie masz prawo do pomocy, jeżeli popadniesz w kłopoty. W związku z tym musisz dostać numer telefonu organizatora wyjazdu lub biura podróży, na który możesz dzwonić w sytuacjach wyjątkowych. Jeżeli organizator zbankrutuje, istnieją odpowiednie gwarancje, dzięki którym odzyskasz swoje pieniądze, a jeżeli już jesteś na wakacjach – będziesz mógł powrócić do kraju.*

---

⁴⁶ Vlastní zdroj

⁴⁷ Vaše Evropa. *Zájezdy (dovolená s komplexními službami)* [online]. [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: http://europa.eu/youreurope/citizens/travel/holidays/package-travel/index_cs.htm

Praktyczne szczegóły zależą od przepisów krajowych i organu, za pośrednictwem którego organizator/biuro podróży zapewni ten rodzaj ochrony.⁴⁸

Pojmy: postanowienia, detalista, złożenie skargi, dochodzenie odszkodowania, odpowiednie gwarancje

Tip: Čtěte tímto způsobem jakékoliv texty. Postupně zvyšujte rychlost čtení.

3.1.2 Lexikální cvičení

Následující cvičení jsou zaměřena na rozšiřování a aktualizaci slovní zásoby, rozvoj kreativity, flexibility a pohotovosti.⁴⁹

Cvičení 6

Cíl: Aktivizace mozku, rozvoj flexibility, kreativity a pohotovosti.

Zadání: V intervalu dvou minut vyjmenujte nebo vypište co nejvíce asociací, které vás napadnou ke slovům v tabulkách. Snažte se nad slovy příliš nepřemýšlet.

Příklad: Talíř – jídlo, stůl, vidlička, kuchyně, vaření ...

kopec	čekárna	boršč	ślad	komisja	przewodnik
raketa	pruh	kamzík	kotwica	leżak	umowa
konzulát	podpalubí	malárie	deska	pstrąg	krzyż

Cvičení 7

Cíl: Rozšíření slovní zásoby, rozvoj flexibility, kreativity a pohotovosti.

Zadání: V intervalu dvou minut vymyslete co nejvíce přívlastků a slovních spojení, které vás napadnou ke slovům v tabulkách. Snažte se nad slovy příliš nepřemýšlet.

mlýn	situace	faktor	zorza	związek	plan
alfa	program	kurz	droga	czas	lotnisko
památka	prohlášení	jízdenka	pomysł	ruch	norma

Cvičení 8

Cíl: Správné pochopení významu slova/pojmu, zařazení jej do kontextu a rozvoj kreativity.

Zadání: Vymyslete věty či souvětí, které budou obsahovat následující pojmy v jakémkoliv tvaru. Pojmy, které neznáte, vyhledejte ve slovníku. Všechny pojmy přeložte do druhého jazyka.

⁴⁸ Twoja Europa. Podróże zorganizowane [online]. [cit. 2015-03-04]. Dostupné z: http://europa.eu/youreurope/citizens/travel/holidays/package-travel/index_pl.htm

⁴⁹ Inspirováno knihou *Cvičebnice pro rozvíjení kognitivních dovedností tlumočnicků*

endemit restrikce balneoterapie	masový cestovní ruch expektace účastníků výjezdový cestovní ruch	elokwencja kongestia pandemonium	turystyka kongresowa eksploatacja zasobów przyrody turystyka przyjazdowa
---------------------------------------	--	--	---

Cvičení 9

Cíl: Aktivizace mozku, obohacení slovní zásoby a rozvoj kreativity.

Zadání: Ke sloům v tabulce najděte co nejvíce synonym. Nejprve se pokuste synonyma vymyslet, a pokud si už na nic nevzpomenete, konzultujte výsledky se spolužáky či použijte internet.

avšak	pravděpodobný	řící	zatem	trasa	dobrze ⁵⁰
problém	rozšířit	mnoho	pytanie	budynek	szybko
ukázat	dostat	další	rzadki	powierzchnia	przy

Tip: Provádějte toto cvičení s různými slovy co nejčastěji.

Cvičení 10

Cíl: Neschopnost vzpomenout si na nějaké slovo může v tlumočnickově profesi představovat zásadní problém. Toto cvičení trénuje pohotovost při nahrazování slova zdlouhavějším popisem.

Zadání: Pokuste se slova v tabulce co nejrychleji a co nejjednodušeji vysvětlit tak, abyste při popisu nepoužili ani kořen slova.

hotel	hlavní město	produkt	hymn państwowy
globalizace	cestovní pojištění	odwiedzający	luk bagażowy
doprava	udržitelný cestovní ruch	infrastruktura	świadcetwo szczepienia

Tip: Cvičení je vhodné dělat ve dvojicích, kdy jeden vysvětluje slovo druhému a druhý se jej snaží uhádnout.

3.1.3 Soustředění

Následující cvičení jsou primárně zaměřena na zlepšování vizuální a auditivní koncentrace, sekundárně na zlepšování paměti a rozšiřování slovní zásoby.

Cvičení 11

Cíl: Zaměření pozornosti na jeden nebo více vybraných podnětů, eliminace vedlejších myšlenek a zlepšení sensorické paměti.

⁵⁰ v odpovědi

Zadání: Zavřete oči a přeneste pozornost na jeden podnět (např. svůj dech, zvuk). Snažte se soustředit jen na něj po dobu 2 minut. Kdykoliv Vám do hlavy přijde nějaká myšlenka a Vy si ji uvědomíte, vraťte se jemně zpět, ke sledování svého dechu.⁵¹

Doprovodné otázky: Jaký typ myšlenek Vás rušil? Vznikaly ve vaší mysli nějaké asociace? Vypište si, či nahlas zopakujte všechny myšlenky, které vás napadaly.

Variace: Cvičení provádějte kdekoliv, kdykoliv a jakkoliv dlouho. Můžete naopak vnímat co nejvíce zvuků a cvičit tím i dělení pozornosti či spojit toto cvičení s cvičením č. 2 a pracovat na vitální kapacitě plic.

Cvičení 12

Cíl: Toto cvičení pomáhá zaměřovat pozornost výhradně na text a učí se v něm rychle orientovat. Doprovodné otázky slouží ke zlepšování krátkodobé paměti.

Zadání: Nejprve si přečtěte krátký text, který definuje pojem turistika. Během druhého čtení vyškrtajte co nejrychleji všechna dvouslabičná slova, která najdete.⁵²

Słowo turystyka pochodzi od francuskiego pojęcia tour, które oznacza wycieczkę, podróż kończącą się powrotem do miejsca skąd nastąpił wyjazd. W XVII wieku mianem tourist określano uczestników podróży po kontynencie europejskim (tzw. grand tour) podejmowanych przez arystokratyczną młodzież angielską, która po ukończeniu szkoły średniej wyjeżdżała m.in. do Francji i Włoch w celu kontynuacji nauki. Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO) definiuje turystykę jako ogół czynności osób, które podróżują i przebywają w celach wypoczynkowych, służbowych lub innych nie dłużej niż rok bez przerwy poza swoim codziennym otoczeniem, z wyłączeniem wyjazdów, w których głównym celem jest aktywność zarobkowa wynagradzana w odwiedzanej miejscowości.⁵³

Doprovodné otázky: Aniž byste se dívali do textu, pokuste se polsky odpovědět na následující otázky - Co znamená francouzské slovo „tour“? Pro jakou skupinu lidí byl poprvé použit pojem „tourist“ – turista? Které osoby nejsou považovány za účastníky turismu?

Variace: Využijte další texty, české i polské. Vyškrtávejte i jiná, vámi vyznačená písmena, spojení písmen, slova.

Cvičení 13

Cíl: Zlepšování koncentrace a rozšiřování slovní zásoby.

Zadání: Seřadte co nejrychleji následující pojmy vzestupně dle abecedy.⁵⁴

---

⁵¹ inspirováno knihou *Velká kniha technik učení, tréninku paměti a koncentrace*

⁵² inspirováno knihou MOSER-WILL, I., GRUBE, I. *110 her pro rozvoj myšlení, lepší paměť a koncentraci*. Praha: Grada, 2010, 269 s. ISBN 978-80-247-3560-3.

⁵³ Wikipedia : wolna encyklopedia. *Turystyka* [online]. [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Turystyka>

⁵⁴ inspirováno knihou *Cvičebnice pro rozvíjení kognitivních dovedností tlumočnicků*

UNWTO	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
Cestovní ruch	CzechTourism
Polska Organizacja Turystyczna	Asociace cestovních kanceláří ČR
European Travel Commission	Organizace
Jeseníky – Sdružení cestovního ruchu	Dolnośląska Organizacja Turystyczna

Doprovodné otázky: Znáte organizace uvedené v tabulce? Čím se zabývají? Víte, jak je přeložit do druhého jazyka?

Variace: Seřadte pojmy dle abecedy sestupně, dle počtu písmen, dle posledního písmene atd. Zkuste se zavřenýma očima uvedené pojmy zopakovat.

Cvičení 14

Cíl: Trénink auditivní koncentrace. Doprovodné otázky ověřují míru pozornosti a slouží také k tréninku paměti.

Zadání: Poslouchejte nahrávky a kdykoliv uslyšíte jedno ze slov uvedených v tabulce, tleskněte. Slova se mohou vyskytovat v jakýchkoliv formách. Poté se pokuste odpovědět na otázky. V případě nutnosti si pusťte nahrávky dvakrát.⁵⁵

a) *česká verze* - reportáž o rekonstrukci hřebenovky v Pustevnách (nahrávka 1, přepis nahrávky v příloze č. 1)

rekonstrukce	peší	asfalt
les	materiál	šířka

Doprovodné otázky: Kdy se na hřebeni Radhoště začal rozvíjet cestovní ruch? Proč je rekonstrukce nezbytná? Jaké dva povrchy bude mít cesta po rekonstrukci?

b) *polská verze* - reportáž o rozvoji turistiky v Elku a jeho okolí (nahrávka 2, přepis nahrávky v příloze č. 2)

region	korzyśc	miasto
turystyka	konferencja	współpraca

Doprovodné otázky: Čím se zabývala zmíněná konference v Elku? Jaké kroky byly podniknuty v rámci partnerství měst a jaký užitek přinesly regionu? Co bylo klíčovým momentem setkání?

⁵⁵ inspirováno knihou *Cvičebnice pro rozvíjení kognitivních dovedností tlumočnicků*

3.1.4 Paměť

Následující cvičení jsou zaměřena především na rozvoj sensorické, krátkodobé a dlouhodobé paměti.

Cvičení 15

Cíl: Rozvoj grafické paměti.

Zadání: Pozorně si po dobu 15 sekund prohlížejte následující obrázek a snažte se zapamatovat si co nejvíce detailů. Poté se snažte obrázek co nejpřesněji popsat.

Doprovodné otázky: Jaké objekty jsou na obrázku a kolik jich je? Které tři objekty se nacházejí uprostřed? Které kontinenty můžeme vidět? Kde se nacházejí mraky? Jaké barvy mají letadla a balóny? Kolik ptáků je na nebi?

Variace: Obrázek popište v druhém jazyce. Znáte správně všechny názvy objektů? Provádějte toto cvičení i s jinými obrázky a dobu prohlížení postupně zkracujte.

Tip: Pro lepší zapamatování využijte mnemotechniku. Hledejte souvislosti mezi objekty.

Cvičení 16

Cíl: Zlepšování krátkodobé paměti a rozvoj kreativity.

Zadání: Příběh na paměť začne ve skupině první osoba větou: „Chtěl/a bych jet na dovolenou...“ a dodá místo. Druhý žák zopakuje, kam by chtěl jet první a přidá svou destinaci. Takto pokračují všichni studenti. Dle možností se může opakovat několik kol.⁵⁷

Příklad: Petr říká: „Chtěl bych jet na dovolenou do Maroka.“ Jana říká: „Petr by chtěl jet na dovolenou do Maroka a já k moři.“

Variace: Na tento typ cvičení je možno vytvořit nespočet variací. Můžete změnit výchozí větu a vyjmenovávat např. turistické objekty či dopravní prostředky v češtině či polštině, nebo střídat jazyk s každou větou a trénovat tak i koncentraci.

⁵⁶ zdroj obrázku: APG World Connect. *New travel plan* [online]. [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: http://worldconnect.apg-ga.com/_/rsrc/1363282684710/registration/new-travel-plan/image.jpg

⁵⁷ inspirováno knihou KLUCKÁ, J., VOLFOVÁ, P. *Kognitivní trénink v praxi*. Praha: Grada, 2009, 150 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2608-3.

Cvičení 17

Cíl: Zlepšování krátkodobé paměti a na budování zvyku používání paměťových technik. Rozvoj a aktualizace slovní zásoby.

Zadání: Během uvedeného časového limitu si snažte zapamatovat seznam slov a pokud možno i jejich správné pořadí. Využijte metod popsaných v teoretické části, např. vizualizaci či vytváření příběhu. Poté slova nahlas zopakujte, nebo je запиšte na papír.⁵⁸

a) jedna minuta

1. letadlo	1. prales	1. Katowice	1. Holandsko
2. benzín	2. poušť	2. Varšava	2. Maďarsko
3. kontinent	3. kras	3. Jelení Hora	3. Čína
4. kancelář	4. jezero	4. Vratislav	4. Polsko
5. řeka	5. kaňon	5. Krakov	5. Brazílie
6. sezóna	6. flóra	6. Gdaňsk	6. Tádžikistán
7. kemp	7. rašeliniště	7. Bílsko-Bělá	7. Etiopie
8. turista	8. fjordy	8. Lublin	8. Nový Zéland
9. vízum	9. propast	9. Bělostok	9. Slovensko
10. průvodce	10. ostrov	10. Štětín	10. Kanada

1. góry	1. wodospad	1. Praga	1. Norwegia
2. pociąg	2. połoniny	2. Pilzno	2. Włochy
3. słońce	3. jaskinia	3. Liberec	3. Rumunia
4. pieniądze	4. fauna	4. Uście nad Łabą	4. Meksyk
5. turystyka	5. wydmy	5. Brno	5. Zimbabwe
6. stolica	6. morze	6. Brześć	6. Pakistan
7. wschód	7. skały	7. Ołomuniec	7. Indie
8. odpoczynek	8. bagno	8. Ostrawa	8. Grenlandia
9. paszport	9. puszcza	9. Czeski Cieszyn	9. Paragwaj
10. plecak	10. step	10. Hawierzów	10. Czechy

b) dvě minuty

1. cestovní agentura	1. opłata za wstęp	stavební památka
2. turistická značka	2. turystyka religijna	cieśnina
3. klimatické poměry	3. szlak turystyczny	aktywny wypoczynek
4. přírodní rezervace	4. park krajobrazowy	centrum města
5. lukrativní destinace	5. linie lotnicze	propagace
6. cestovní pojištění	6. półkula północna	złoty
7. kulturní památky	7. bagaż podręczny	kula ziemska
8. vysokohorská turistika	8. przejście graniczne	návštěvník
9. dlouhodobý pobyt	9. ośrodek uzdrowiskowy	baza noclegowa
10. tranzitní návštěvník	10. pomnik przyrody	dostavník

Tip: Postupně zkracujte délku zapamatování.

⁵⁸ inspirováno knihou *Cvičebnice pro rozvíjení kognitivních dovedností tlumočnicků*

Cvičení 18

Cíl: Zlepšování sensorické paměti.

Zadání: Jedenkrát si rychle přečtete následující slova a pokuste se je zapamatovat: DVEŘE, ZÁTOKA, ROVNÍK, VRCH, NOC. Předtím, než je nahlas zopakujete, vyjmenujte nahlas měsíce, dny v týdnu a zjistěte, kolik je hodin.⁵⁹

Variace: Poproste své známé, aby pro vás vybrali další slova. Jejich počet můžete postupně zvyšovat a prodlužovat přestávku mezi přečtením a zopakováním.

Tip: Využijte vizualizaci.

Cvičení 19

Cíl: Zlepšování krátkodobé paměti.

Zadání: Pokuste si během dvou minut zapamatovat harmonogram. Poté jej nahlas zopakujte, nebo запиšte na papír.⁶⁰

Harmonogram č. 1

- 08:00 – odjezd z Prahy
- 11:00 – příjezd do Vratislavi
- 12:00 – oběd v restauraci Vega
- 12:30 – zarezervovat hotel
- 13:00 – prohlídka města
- 16:30 – setkání s Marií
- 17:00 – výstava fotografií
- 19:45 – koncert tradiční hudby
- 21:00 – ubytování v hotelu

Harmonogram č. 2

- poniedziałek – 16:00 – zakupy
- wtorek – 09:15 – kupic bilet lotniczy
- środa – 06:30 – podróż służbowa
- czwartek – 08:00 – konferencja prasowa
- piątek – 03:10 – wylot z Ostrawy
- sobota - dzień wolny nad morzem
- niedziela – 20:00 – powrót do Opolu

Cvičení 20

Cíl: Zlepšování paměti na čísla a koncentrace na mluvené slovo.

Zadání: Vyslechněte si rozhovor dvou kamarádek o cestě do San Marina (nahrávka 3, přepis nahrávky v příloze č. 3) a snažte se zapamatovat si co nejvíce číselných údajů. Poté odpovězte na otázky.

Otázky: V kolik hodin se zavírá na úřadě? Kolikátého odlétá letadlo? Kolik obyvatel má San Marino? Jak dlouho trvá cesta z Prahy do San Marina a kolik je to kilometrů? Shrňte sdělení ve druhém jazyce.

---

⁵⁹ Škola paměti. *Jak trénovat paměť se Školou paměti* [online]. [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://www.skolapameti.cz/jak-trenovat-pamet>

⁶⁰ inspirováno knihou *Cvičebnice pro rozvíjení kognitivních dovedností tlumočnicků*

Cvičení 21

Cíl: Zlepšování paměti na čísla a budování zvyku používání paměťových technik.

Zadání: Během dvou minut si pokuste zapamatovat co nejvíce údajů ze seznamu. Využívejte metod popsaných v teoretické části. Poté si čísla запиšte na papír.

1. 12	1. 101	1. 4 768	1. południk - 16
2. 1995	2. 2131	2. 08 969	2. biegun - 112
3. 3010	3. 39987	3. 323 547	3. równik - 934
4. 80055	4. 50879	4. 842 900	4. obratník - 9099
5. 79944	5. 710239	5. 9 784 804	5. pustynia - 2698
6. 60995	6. 622902	6. 1 343 478	6. tajga - 50404
7. 128088	7. 4128134	7. 75 670 002	7. stepi - 41132
8. 117012	8. 4029217	8. 20 749 862	8. tundra - 101101
9. 3334	9. 18740	9. 620 053 890	9. savana - 989765
10. 468	10. 1920	10. 578 990 234	10. lodowiec - 1276064

3.1.5 Dělení pozornosti

Tato cvičení mají za úkol procvičovat dělení pozornosti na dva a více podnětů, zvykat mysl na zvýšenou zátěž z toho vyplývající. Zlepšují soustředění, paměť a celkově rozvíjí kognitivní dovednosti.

Cvičení 22

Zadání: Vyslechněte si předvolební video polského kandidáta do sněmovny (nahrávka 4, přepis nahrávky v příloze č. 4) a snažte si zapamatovat co nejvíce informací. Během poslechu pište na papír co nejrychleji čísla od 100 dolů. Poté odpovězte na otázky.

Otázky: Jaký region kandidát propaguje? Proč chce kandidát tento region propagovat? Jak se kandidát jmenuje? Kolik čísel jste si stihli zapsat?

Variace: Poslouchejte jiné rozhovory či videa v obou jazycích. Pro ztížení můžete zapisovat čísla od 1000 dolů, nebo jen sudá či lichá čísla.

Cvičení 23

Zadání: Poslouchejte nahrávky a snažte se je současně opakovat ve stejném jazyce.⁶¹ Během toho sčítejte vždy dvě sousední čísla z číselné řady a výsledek zapisujte mezi ně. Pokuste se odpovědět na otázky.⁶²

a) *polská verze* – nahrávka 5 (přepis nahrávky v příloze č. 5)

1		8		12		4		11		6		5		3		30		1		9
---	--	---	--	----	--	---	--	----	--	---	--	---	--	---	--	----	--	---	--	---

b) *česká verze* – nahrávka 6 (přepis nahrávky v příloze č. 6)

31		15		26		55		17		42		29		91		26		27		40
----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----

⁶¹ Tato technika se nazývá shadowing.

⁶² Vlastní zdroj

Doprovodné otázky: Stihli jste sečíst všechna čísla? Sečetli jste je správně? Kolik procent nahrávky jste zvládli zopakovat? Stručně shrňte obsahy nahrávek ve druhém jazyce.

Variace: Čísla můžete jak sčítat, tak odečítat, násobit atd.

Cvičení 24

Zadání: Toto cvičení je vhodné pro dvojice. Sledujte video o dni třech sester (video 1⁶³) a snažte se vnímat, co každá ze tří sester zažila. Současně vypráví jedna osoba druhé osobě v jazyce B zážitky ze svých nejzajímavějších prázdnin. Druhá osoba zapisuje v bodech, co vypravěč zažil. Poté co video skončí, vyplňte úkol.⁶⁴

Úkol: Vypravěč má za úkol převyprávět v jazyce A den sestry v levém okýnku (kde byla, co zažila atd.) a srovnat zápisky kolegy s vyprávěním (např. kolik toho stihl kolega zapsat). Poslouchající má za úkol česky převyprávět den sestry v pravém okýnku a ohodnotit kvalitu kolegy vyprávění (např. plynulost).

Otázky: Kolik procent ze své části videa jste zvládli převyprávět?

3.1.6 Notace

Následující cvičení jsou zaměřena především na rozvoj kreativity a schopnosti rychle vybírat klíčová slova. Provádějí vytvářením vlastního systému znaků pro usnadnění zapisování tlumočeného sdělení. Zlepšují také koncentraci, paměť a rozšiřují slovní zásobu.

Cvičení 25

Cíl: Toto cvičení rozvíjí kreativitu a učí převádět mluvený text do grafické podoby.

Zadání: Pozorně poslouchejte událost a celou ji zakreslete formou obrázku. Poté informaci s pomocí obrázku převyprávějte vlastními slovy ve druhém jazyce. K obrázku si můžete zapsat pouze jedno doprovodné slovo nebo číslo.⁶⁵

a) *Během pasové kontroly v mezinárodním rychlíku na trase Moskva-Nice ve východopolském Terespole došlo k nevídané situaci. Francouzský občan se v obrovském kufříku pokusil propašovat do schengenského prostoru svoji ruskou manželku. Při výslechu zadržená uvedla, že se s manželem pokusili obejít polskou pasovou kontrolu, protože neměla dokumenty ke vstupu do země EU sdružených v schengenském prostoru. Popletený Francouz to ale dělal úplně zbytečně. (Nahrávka 7⁶⁶)*

---

⁶³ LivingSistersVEVO. Youtube. *Living Sisters – How Are You Doing?* [online]. 25. 2. 2011 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=C9D0Kr0yHng#!>

⁶⁴ Vlastní zdroj

⁶⁵ Vlastní zdroj

⁶⁶ Pavol Minárik. Novinky.cz. *Francouz pašoval svoji ruskou manželku do EU v kufříku* [online]. 14. 3. 2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/krimi/364265-francouz-pasoval-svoji-ruskou-manzelku-do-eu-v-kufriu.html>

b) *Objedeme Českou republiku. Tak zněl původní plán, který padl. Bylo to moc kilometrů, odhadem tak dva tisíce. Zabralo by to spoustu času. A nikdo přece nechce celé dny sedět v autě. V tom radost z cestování obytným vozem není. Kouzlo cestování obytným autem nastává, teprve když s ním člověk zastaví. Ti, kteří jsou v pohybu, kteří berou dovolenou jako čundr, chtějí spát každý večer jinde a spíš si užívají, že ještě odpoledne nevědí, kde to bude, ti jsou stvořeni pro obytné auto. Hipísáci, čundráci, technaři, cestovatelé. Karavan je spíš pro ty, co se na týden někde usadí a tam si to užívají, případně odpojeným osobním autem podnikají výlety do okolí. (Nahrávka 8⁶⁷)*

c) *Atrakcyjniejsza oferta dla turystów w sezonie zimowym i informowanie o rzeczywistym stanie powietrza w Krakowie – to działania, które chcą podjąć władze miasta, by przyciągać pod Wawel jak najwięcej gości. Ich celem jest 12 mln turystów w 2020 r. Miasto chce postawić także na promowanie tego, co lokalne i unikatowe: od żywności po dzieła sztuki i modę tworzoną przez krakowskich twórców. (Nahrávka 9⁶⁸)*

d) *Karlowe Wary w ostatnich piętnastu latach stały się praktycznie rosyjskim miastem. W najslawniejszym czeskim uzdrowisku, do którego przyjeżdżali już rosyjscy carowie, dziś można zobaczyć więcej napisów po rosyjsku niż po czesku. Znajomość rosyjskiego jest tu warunkiem dostania pracy, począwszy od lekarzy, przez pracowników uzdrowisk, aż po hotelarzy czy obsługę biur podróży. Parlament przyjął nawet ustawę, na mocy której reklama zewnętrzna nie może się posługiwać tylko językiem obcym, ale także czeskim. Jako powód podano właśnie sytuację w Karlowych Warach, gdzie czeski był w zaniku. (Nahrávka 10⁶⁹)*

Variace: K tomuto cvičení využijte jakýchkoliv novinových podtitulů či úryvků z článků a knih

Cvičení 26

Cíl: Trénink pozornosti, paměti, schopnosti vyhledávat klíčová slova a nácvik konsektivního tlumočení.

Zadání: Pozorně poslouchajte událost a zapište si 5 klíčových slov či pojmů. Poté se pokuste informaci co nejdříve zopakovat ve druhém jazyce.

a) *Cestující na železnici čeká historický průlom, z Liberce do Sklářské Poruby v Polsku začnou poprvé jezdit přímé vlaky. Na jednu jízdenku zaplacenou v korunách budou moci cestující bez přestupu v Kořenově dojet do Polska patrně už od prosince. Novinka zcela jistě přitáhne na velmi atraktivní trať další lyžaře, bikery i turisty, kteří spojení přes Tanvald a*

---

⁶⁷ Karel Škrabal. idnes.cz. *Největší svoboda cestování? Nekonečný výlet za volantem obytnáku* [online]. 8. 6. 2014 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: http://cestovani.idnes.cz/obytnak-a-cestovani-s-obytnym-vozem-dbh-/kolem-sveta.aspx?c=A140627_161716_kolem-sveta_tom

⁶⁸ Wyborcza.pl. *Turystyka. Kraków chce uatrakcyjnić swoją ofertę zimową* [online]. 12. 03. 2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z:

http://wyborcza.biz/biznes/1,100969,17560265,Turystyka__Krakow_chce_uatrakcyjnic_swoja_oferte_zimowa.html

⁶⁹ Wyborcza.pl. *Czech wzdycha do Rusa. Spada liczba turystów z Rosji, spadają zarobki* [online]. 23. 06. 2014 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z:

http://wyborcza.pl/1,76842,16197403,Czech_wzdycha_do_Rusa__Spada_liczba_turystow_z_Rosji_.html

Harrachov do Sklářské Poruby hojně využívají. Zájem o něj roste už teď, i když se musí přestupovat v Kořenově a platit ve dvou měnách. Oživení česko-polské trati odstartovalo před pěti lety společným projektem Libereckého kraje a Dolnoslezského vojvodství. Vše začalo rekonstrukcí trati včetně nádraží ve Sklářské Porubě. (Nahrávka 11⁷⁰)

b) Kochamy podróże i widać to szczególnie w okresach urlopowych i świątecznych, gdy przez Polskę suną niekończące się kawalkady samochodów. Aż 75 proc. z nas decyduje się na podróż samochodem, argumentując, że to najwygodniejszy środek transportu. I jest w tym niewątpliwie wiele prawdy, ale mimo to w okresie wyjazdów i urlopów wielu kierowców zmienia zdanie o 180 stopni. Niekończące się korki na "zakopiance" i na trasach dojazdowych do popularnych kurortów mogą zrujnować radość z rodzinnego wyjazdu. O ile jeszcze dzieci na tylnej kanapie w samochodzie jakoś tę nudę "przeżyją" - choćby bawiąc się przenośną konsolą do gier lub tabletem (przynajmniej dopóki nie rozładują się baterie), to dla kierowcy nie ma ratunku przed wielogodzinnym wpatrywaniem się w światła stopu innych samochodów i słuchaniem, że trzeba już - i to natychmiast - znaleźć jakąś toaletę... Tylko jak, gdy z autostrady nie da się ot, tak zjechać? (Nahrávka 12⁷¹)

Cvičení 27

Cíl: Rozšíření slovní zásoby a vytvoření vlastního jednoduchého systému znaků a zkratk pro zrychlení a usnadnění zapisování během tlumočení.

Zadání: Přeložte slova do druhého jazyka a vytvořte si vlastní symboly či zkratky, kterými je budete moci při zápisu rychle a srozumitelně nahradit. Vytvářejte si takové zkratky, aby byly jednoduché, vám blízké a srozumitelné. Vyvarujte se mnohoznačných symbolů, u kterých byste mohli poplést význam.⁷²

Pojmy:

cestopis			gmina		
cestovat			zabytek		
cestovní kancelář			pieniądze		
destinace			przesiadka		
doprava			obszar		
hlavní město			rozwój		
hotel			dane statystyczne		
kraj			turysta		
kultura			turystyka		
nádraží			zakwaterowanie		

⁷⁰ Adam Pluhař. idnes.cz. Z Liberce do Polska pojedou vlak přímo, lyžařům a bikerům odpadne přestup [online]. 27. 02. 2015 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: http://liberec.idnes.cz/z-liberce-pojedou-prime-vlaky-do-polska-d95-/liberec-zpravy.aspx?c=A150227_153515_liberec-zpravy_tm

⁷¹ Grupa WP. Jak podróżować z całą rodziną i nie zwariować? [online]. 14. 01. 2015 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1329,title,Jak-podrozowac-z-cala-rodzina-i-nie-zwariowac,wid,17176732,wiadomosc.html>

⁷² Vlastní zdroj

navštívit			wydajność		
příroda			pałac		
cestovní ruch			wycieczka		
- domácí			- objazdowa		
- mezinárodní			wczasy		
- příjezdový			zatrudnienie		
- výjezdový			kraj		

Tip: Kdykoliv při tlumočení narazíte na dlouhé či problematické slovo, dopište si jej. Svůj systém zkratk neustále aktualizujte, zjednodušujte a rozšiřujte o nová slova. Vytvořte si zkratky pro všechna slova ze slovníčku, který najdete v příloze č. 14.

Cvičení 28

Cíl: Toto cvičení trénuje paměť a pomáhá si zvykat na aplikaci vlastních symbolů a zkratk v tlumočnické notaci.

Zadání: Zapisujte následující věty formou tlumočnické notace. Využívejte vámi vytvořené symboly ze cvičení 26. Snažte se o přehlednost a srozumitelnost. Po 5-10 minutách se pokuste s pomocí zápisu zopakovat věty ve druhém jazyce.⁷³

- Turista letěl na poznávací zájezd do Varšavy a ubytoval se v místním zámku.*
- Pět lidí se chtělo vydat na cestu kolem světa s cestovní kanceláří, neměli na to však dostatek peněz a proto jeli sami.*
- Cestovní ruch tvoří čtyři a půl procenta zaměstnanosti v České republice a na hrubém domácím produktu se podílí třemi procenty.*
- Czy jechałeś na wczasy samolotem? Ile razy się przesiadałeś?*
- Przyjechałem do stolicy Czech, by zwiedzać zabytki, i wszystko zapisywałem w dzienniku podróży.*
- Dla rozwoju turystyki w naszym regionie niezbędna jest budowa nowych hoteli a także budowa stacji kolejowej.*

Cvičení 29

Cíl: Trénink paměti, procvičování rychlého zapisování, nahrazování slov zkratkami a nácvik konsektivního tlumočení.

Zadání: Nejprve si poslechněte celou nahrávku a přeložte uvedené pojmy do druhého jazyka. Při druhém poslechu zapisujte rychle a čitelně formou tlumočnické notace co největší množství projevu. Snažte se v co největší míře používat vámi vytvořený systém znaků a zkratk. Po ukončení celé nahrávky převyprávějte s pomocí zápisu sdělení ve druhém jazyce.

- česká verze – projev poslankyně o cestovním ruchu (nahrávka 13, přepis nahrávky v příloze č. 7)*

⁷³ Vlastní zdroj

Pojmy: předseda podvýboru pro cestovní ruch, systémová podpora, právní předpisy, problematika, roztržitý

b) *polská verze* – projev poslance v sejmu (nahrávka 14, přepis nahrávky v příloze č. 8)

Pojmy: pan marszałek, pani minister, wysoka izba, wskaźnik, szacować, środki centralne/ krajowe

Doprovodné otázky: Jak jste při reprodukci sdělení pracovali se stylistikou? Snažili jste se přetlumočit sdělení co nejděrněji (i sopakujícími se frázemi a chybnými konstrukcemi), nebo jste mu dali jinou formu?

Tip: Přehrajte si nahrávku ještě jednou a analyzujte svůj výkon – s čím jste měli problém, co jste vynechali, jaké informace se vám v notaci ztratily? Vytvořte si znaky na problematická slova.

3.1.7 Návčik tlumočení

Cvičení 30

Cíl: Rozšíření slovní zásoby a příprava na tlumočení z listu.

Zadání: Vraťte se zpět ke cvičení 5 a již bez předchozí přípravy tlumočte nahlas texty o cestování v Evropské unii do druhého jazyka.

Cvičení 31

Cíl: Návčik konsekutivního tlumočení bez notace.

Zadání: Dostali jste zakázku z televize. Vaším úkolem je tlumočit pro česko-polskou delegaci jeden díl z televizního pořadu Hranice dokořán. Tlumočte českého vypravěče do polštiny a polskou vypravěčku do češtiny konsekutivně. Pokuste se tlumočit bez notace, zapisovat si můžete pouze čísla. Při zaznění zvukového signálu nahrávku vždy zastavte. (Nahrávka 15, přepis nahrávky v příloze č. 9)

Otázky: Jak jste přeložili následující pojmy? *Místo, kde lišky dávají dobrou noc; proti gustu žádná dišputát; mroczna turystyka; miejsca kaźni.*

Cvičení 32

Cíl: Návčik konsekutivního tlumočení s notací.

Zadání: Tlumočte konsekutivně s notací následující nahrávky. Vždy při zaznění zvukového signálu nahrávku zastavte a přetlumočte vyslechnutou část. Nahrávku tlumočte bez předchozího poslechu.

a) *česká verze* - Představte si, že se česká a polská cestovní kancelář snaží navázat spolupráci. Vaším úkolem je konsekutivně tlumočit rozhovor se zaměstnankyní cestovní kanceláře z češtiny do polštiny. (Nahrávka 16, přepis nahrávky v příloze č. 10)

Návod: Dostali jste informaci, že zaměstnankyně bude hovořit o zaměření cestovní kanceláře, o destinacích které kancelář nabízí, o lokalizaci prodejny a o tom, jak se mají klienti připravit na cestu. Na základě těchto informací si nastudujte možná slovíčka,

kteřá se mohou v rozhovoru objevit. Pro ta složitější, nebo pro ta, u kterých si myslíte, že se budou vyskytovat častěji, si vytvořte zkratky.

b) *polská verze* – Dostali jste zakázku tlumočit na katedře cestovního ruchu přednášku polského profesora z polštiny do češtiny. (Nahrávka 17, přepis nahrávky v příloze č. 11)

Návod: Máte k dispozici profesorovy prezentace, ze kterých se dozvíte několik pojmů, které se během přednášky objeví: *informacja turystyczna, zagospodarowanie turystyczne, walory Polski, zmiany kursu walut*. Přeložte si tato slovíčka, a kde to bude potřeba, vymyslete zkratky a symboly. Informujte se o významu těchto pojmů.

Cvičení 33

Cíl: Rozšíření slovní zásoby a nácvik simultánního tlumočení.

Zadání: Nejprve se ujistěte, že víte, jak přetlumočit pojmy v tabulkách do druhého jazyka. Poté se pokuste, bez předchozího poslechu, simultánně přetlumočit upoutávky.

a) *česká verze* – část upoutávky na Plzeňský kraj (nahrávka 18, přepis nahrávky v příloze č. 12)

svérázný	zlatavý mok	závod
oplývat	vynechat	ochoz
malebný	soutok	vévodit
jedinečný	lokomotiva	pohoří

b) *polská verze* - upoutávka na vodopád ve Sklářské Porubě (nahrávka č. 19, přepis nahrávky v příloze č. 13)

wodospad Kamieńczyka	kask ochronny	kulminacyjny moment
Opowieści z Narnii	poręcz	głęboki kocioł
spacerowicz	ażurowy	kipiel
wąwóz	kładka	omszały

Tip: Ke každému z pojmů se pokuste najít co nejvíce synonym.

3.2 KLÍČ KE CVIČENÍM

Cvičení 5

souborné služby v oblasti cestovního ruchu – *komplexowe usługi w zakresie ruchu turystycznego*; balíček služeb – *pakiet usług*; lyžařský průkaz – *skipass*; pořadatel – *organizátor*; vyvinout veškeré úsilí – *podjąć wszelkie starania*

postanowienia – *pravidla*; detalista – *maloobchodník*; zloženie skargi – *podání stížnosti*; dochodzenie odszkodowania – *požadování náhrady škody*; odpowiednie gwarancje – *řádné záruky*

Cvičení 7

młyn – Špindlerův, vodní, větrný; alfa – a omega, alfa samec, částice; památka – zesnulých, kulturní, národní přírodní; situace – náročná, meteorologická, dopravní; program – bohatý, připravený, nudný; prohlášení – čestné, o zdravotním stavu, prezidenta republiky; faktor – výrobní, rizikový, příjezdový; kurz – lyžařský, směnný, sázkový; jízdenka – zpáteční, jednosměrná, časová

zorza – polarna, poranna, wieczorna; droga – życia, do szczęścia, szybka; pomysł – dobry, ciekawy, rewolucyjny; związek – małżeński, przyczynowy, chemiczny; czas – letni, połowicznego rozpadu, środkowoeuropejski; ruch – turystyczny, szybki, uliczny; plan – lekcji, regulacyjny, miasta; lotnisko – miejskie, wojskowe, międzynarodowe; norma – prawna, językowa, moralna

Cvičení 8

Endemit – endemit. Přírodní rezervace byla pro návštěvníky uzavřena z důvodu ochrany endemických druhů. Restrikce – restrykcja, ograniczenie. Naše firma zavede v brzké době restrikce. Balneoterapie – balneoterapia. Matka odjela do lázní, aby zde podstoupila balneoterapii. Masový cestovní ruch – turystyka masowa. Nejsem zastáncem masového cestovního ruchu, raději jezdím na dovolenou sama, někam do lesů. Expektace návštěvníků – oczekiwania zwiedzających. Cestovní kancelář naplnila veškeré expektace návštěvníků. Výjezdový cestovní ruch – turystyka wyjazdowa. Musíme se pokusit omezit výjezdový cestovní ruch, odvádí peníze ze státní pokladny.

Elokwencja – elokvence, výřečnost. Ten menedžer jest niewiarygodnie elokwentny. Kongestia – kongesce, dopravní zácpa. Samolot został opóźniony z powodu kongestii. Pandemonium – pandemonium, peklo. Kiedy biuro podróży zaczęło w ramach promocji dawać bilety do Tajlandji zadarmo, na rynku wybuchło pandemonium. Turystyka kongresowa – kongresová turistika. Kongresowa turystyka rośnie razem s liczbą wykształconych ludzi. Eksploatacja zasobów przyrody – eksploatace přírodních zdrojů. Eksploatacja zasobów przyrody powoduje mnóstwo problemów. Turystyka przyjazdowa – příjezdový cestovní ruch. Turystyka przyjazdowa do Polski rok od roku rośnie.

Cvičení 9

avšak – ale, ovšem, nicméně; problém – potíže, překážka, komplikace; pravděpodobný – možný, potenciální, případný; ukázat – dát najevo, vykreslit, představit; rozšířit – zvětšit, rozmnožit, zvýšit; dostat – obdržet, získat, nabýt; říci – povědět, sdělit, pronést; mnoho – spoustu, velmi, značně; další – následující, příští, následný

zatem – czyli, więc, przeto; pytanie – kwestia, interpelacja, zapytanie; rzadki – nieczęsty, sporadyczny, okazjonalny; trasa – szlak, droga, marszruta; budynek – dom, kamienica, nieruchomości; powierzchnia – obszar, przestrzeń; dobrze – w porządku, zgadzam się, niech tak będzie; szybko – prędko, bystro, pośpiesznie; przy – obok, w pobliżu, koło

Cvičení č. 10

Hotel – budova, kde je možno krátkodobě se ubytovat za určitý poplatek. Globalizace – jev, kdy dochází k vzájemnému propojování světa na všech úrovních. Doprava – pohyb přepravních prostředků za účelem přepravy osob, zvířat či věcí. Hlavní město – místo, ve kterém jsou soustředěna lidská obydlí, infrastruktura a vedení státu. Cestovní pojištění – platba uskutečňována před odjezdem do ciziny, která má za cíl ušetřit peníze v případě, že se něco stane. Udržitelný cestovní ruch – šetrný druh turismu, který se snaží eliminovat následky pro kulturu i přírodu v destinaci.

Produkt – wyrób stworzony przez człowieka. Odwiedzający – osoba, przebywająca poza miejscem stałego zamieszkania nie dłużej niż 12 miesięcy, z jakiegokolwiek powodu. Infrastruktura – system niezbędny dla funkcjonowania społeczeństwa, zawierający np. transport, opiekę zdrowotną itp. Hymn państwowy – muzyczny symbol państwa. Luk bagażowy – pomieszczenie w samolotu służące do przewożenia zapakowanych rzeczy. Świadczenie szczepienia – dokument potwierdzający wakcynację.

Cvičení 13

UNWTO – (česky Světová organizace cestovního ruchu, polsky Światowa Organizacja Turystyki Narodów Zjednoczonych) je vedoucí mezinárodní organizace v cestovním ruchu, která se soustředí na udržitelný a etický rozvoj cestovního ruchu ve světě.

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze (PTTK) – (možným překladem do češtiny může být Polská turistická asociace) je nevládní organizace, která se zabývá rozvíjením kvalifikované turistiky na území Polska.

CzechTourism – je státní příspěvková organizace, jejíž hlavním cílem je propagace České republiky v zahraničí.

Asociace cestovních kanceláří ČR – (Stowarzyszenie Biór Podróży Republiki Czeskiej) sdružuje cestovní kanceláře a agentury za účelem ochrany hospodářských zájmů členů.

Polska Organizacja Turystyczna – (Polská turistická organizace) má za cíl propagovat Polsko v zahraničí.

European Travel Commission – (česky Evropská komise cestovního ruchu, polsky Europejska Komisja Podróży) sdružuje 33 národních turistických organizací a zabývá se propagací Evropy jako turistické destinace ve třetích zemích.

Jeseníky – Sdružení cestovního ruchu – (Jesionikiy – Stowarzyszenie Ruchu Turystycznego) se zabývá zvyšováním kapacity pro příjem turistů v regionu a budováním dobrého jména regionu Jeseníky.

Dolnośląska Organizacja Turystyczna – (Dolnoslezská turistická organizace) dbá o rozvoj turistiky v Dolnoslezském vojvodství.

Cvičení 14

Turistický ruch se na Radhošti začal rozvíjet koncem 19. století. Rekonstrukce je nezbytná proto, že cesta byla příliš sešlapaná a rozšířená. Po rekonstrukci bude mít cesta asfalto-betonový povrch a povrch z vibrovaného štěrku.

Konference v Elku se zabývala rozvojem turistického regionu „EGO SA.“ V rámci partnerství měst byla učiněna analýza trhu a cestovního ruchu v regionu, byly vypracovány znalecké posudky možností hospodářsko-turistického rozvoje regionu a byly připraveny propagační a informační materiály. Tyto kroky by měly pomoci určit směr dalšího vývoje a analyzovat vývoj současný. Klíčovým momentem setkání bylo podepsání dohody o další spolupráci představiteli měst.

Cvičení 20

Na úřadě se zavírá ve 13 hodin. Letadlo odlétá za 3 dny (14. 4.). San Marino má 32 471 obyvatel. Cesta z Prahy do San Marina trvá zhruba 4 hodiny. Vzdálenost mezi městy je 1000 km.

Cvičení 22

Kandidát propaguje Lublinské vojvodství, aby bylo nejvíce navštěvovanou částí Evropy, což by vedlo k rozvoji regionu. Jméno kandidáta je Piotr Rzetelski.

Cvičení 23

a) polská verze – Nahrávka o evropských turistických regionech nás seznamuje s atrakcemi v různých regionech i v různých sférách turistického ruchu.

1	9	8	20	12	16	4	15	11	17	6	11	5	8	3	33	30	31	1	10	9
---	---	---	----	----	----	---	----	----	----	---	----	---	---	---	----	----	----	---	----	---

b) česká verze – Nagranie o regionie turystycznym pogranicza Kłodzkiego informuje o projekcie ścieżek edukacyjnych. Celem projektu jest informowanie o stanie ścieżek edukacyjnych w regionie.

31	46	15	41	26	81	55	72	17	59	42	71	29	120	91	117	26	53	27	67	40
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	----	-----	----	----	----	----	----

Cvičení 26

Jedna z možností výběru klíčových slov

- a) trať Liberec – S. Poruba; přímé vlaky; prosinec; zájem; oživení projektem
- b) kochamy podróże; 75% samochodem; zmiana zdania; dzieci z tabletem; toaleta

Cvičení 29

předseda podvýboru pro cestovní ruch – *przewodnicząca komisji ds. turystyki*, systémová podpora – *wsparcie systemowe*, právní předpis – *uregulowanie prawne*, roztržitý – *roztrzebany*, příjmy – *dochody*.

pan marszałek – *Pan prezydent*, pani minister – *pani minister*, wysoka izba – *horna komora*, wskaźnik – *ukazatel*, szacować – *oczekávat*, środki centralne/ krajowe – *centralni/ státní fondy*.

Cvičení 31

místo, kde lišky dávají dobrou noc – *gdzie diabeł mówi dobranoc*; proti gustu žádný dišputát – *o gustach się nie diskutuje*; mroczna turistika – *temná turistika*; miejsca kaźni – *mučírny*

Cvičení 33

<i>osobisty, charakterystyczny</i>	<i>złocisty/ złotawy napój</i>	<i>zde – firma, przedsiębiorstwo</i>
<i>obfitować (w coś)</i>	<i>pominać, ominąć</i>	<i>króźganek</i>
<i>malowniczy, barwny</i>	<i>spływ, zbieg</i>	<i>dominować, panować</i>
<i>niepowtarzalny, unikalny</i>	<i>lokomotywa, parowóz</i>	<i>pasmo górskie, góry</i>

<i>vodopád Kameničky, nebo vodopád Kamieńczyka</i>	<i>ochranná přilba, helma</i>	<i>klíčový moment, vyvrcholení, zlatý hřeb</i>
<i>Letopisy Narnie</i>	<i>zábradlí</i>	<i>hluboký kotel</i>
<i>výletník, turista</i>	<i>proděravělý, transparentní</i>	<i>tříšť, příboj</i>
<i>rokle, kaňon, soutěska, úvoz</i>	<i>lávka, most</i>	<i>pokrytý mechem, omešený, omešelý</i>

4 ZÁVĚR

Cílem této práce bylo seznámit začínající tlumočnický s teorií cestovního ruchu a tlumočení a připravit je na jejich budoucí praxi skrze soubor cvičení rozvíjejících kognitivní a jazykové schopnosti.

V teoretické části byla představena současná situace v cestovním ruchu, pozice tlumočnicka v této oblasti a základy teorie tlumočení. Zde jsem se zaměřila především na výčet nároků, které jsou na tlumočnicka v jeho praxi kladeny a na návody, jak se této práci co nejlépe přizpůsobit. Ukázalo se, že důležitou oblastí pro rozvoj jsou kognitivní dovednosti, se kterými se sice můžeme do jisté míry narodit, ale jen díky praxi je můžeme rozvinout tak, aby přinášely užitek při tlumočení. Důležitý je především trénink koncentrace, paměti a dělení pozornosti. Čtenář se zde mohl seznámit také s technikami usnadňujícími zapamatování a principy tlumočnické notace. Všechny schopnosti popsány v teoretické části pak rozvíjí část praktická.

V praktické části se nachází 33 cvičení dechových, řečnických, lexikálních, koncentračních a paměťových. Nacházejí se zde také cvičení zaměřená na schopnost rozdělit pozornost na více podnětů, cvičení provázející individuální tvorbou tlumočnické notace a jejím nácvikem a na závěr komplexní cvičení pro nácvik jednotlivých typů tlumočení. Většina cvičení byla volně inspirována různými publikacemi, které jsou u cvičení vždy uvedeny. Nedílnou součástí mnohých tlumočnických úkolů jsou nahrávky, připojené na CD nosiči. Pro přiblížení skutečných situací a běžně tlumočených sdělení jsem vypracovala 12 různých nahrávek, které vznikly sestřihem videí volně dostupných na internetu. Další 7 nahrávek bylo osobně nahráno různými lidmi. Čtenáři si tak mohou zkusit tlumočit různé rozhovory, přednášky, projevy, upoutávky, volební spoty či úryvky z televizních pořadů a zpravodajských relací s tematikou cestovního ruchu. Díky úkolům, tipům a klíčem s řešeními pak mohou rozvíjet svou slovní zásobu a zlepšovat své výkony.

Součástí práce je také stručný slovníček se 142 nejčastěji používanými pojmy v cestovním ruchu.

Pevně věřím, že tato práce pomůže začínajícím tlumočnickům připravit se na reálné situace, které je při tlumočení budou čekat, rozšíří jejich slovní zásobu a celkově je motivuje k dalšímu vzdělávání.

5 RESUMÉ

Głównym zadaniem niniejszej pracy licencjackiej pod tytułem „Tłumaczenie ustne w kombinacji język czeski – język polski w zakresie ruchu turystycznego” było przygotowanie tłumacza ustnego na tłumaczenia wypowiedzi z tematyką turystyczną.

Praca została podzielona na dwie części. W części teoretycznej czytelnik zapoznaje się z sytuacją ruchu turystycznego na świecie a także w Republice Czeskiej i Polsce. Drugi rozdział opisuje teorię tłumaczenia ustnego – jego gatunki i ich zastosowanie w sferze ruchu turystycznego. Przedstawia również wymagania, które powinien spełniać tłumacz ustny, żeby dobrze wykonywać swoją pracę i wykorzystanie nauk kognitywnych w rozwoju zdolności tłumacza.

Najważniejszą częścią pracy jest część praktyczna, która zajmuje się praktycznym przygotowaniem początkującego tłumacza do jego pracy. Opracowanych zostało 33 ćwiczeń, które zostały podzielone na kilka grup, według umiejętności, które rozwijają. Znajdują się tutaj ćwiczenia oddechowe, retoryczne, leksykalne, ćwiczenia na koncentrację, pamięć, podzielność uwagi, ćwiczenia prowadzące przez proces tworzenia własnej notacji i ogólne ćwiczenia przygotowujące do realnego tłumaczenia. Do ćwiczeń należą również nagrania, załączane na płycie CD. 19 nagrań obejmuje różne dialogi, wykłady i wypowiedzi, które zapoznają tłumacza z istotą tłumaczenia w zakresie ruchu turystycznego. Do pracy należy również słowniczek z najczęściej używanymi pojęciami w zakresie ruchu turystycznego.

6 BIBLIOGRAFIE

Použitá literatura

1. COBLENZER, H., MUHAR, F. *Dech a hlas: návod k dobré mluvě*. Praha: Akademie múzických umění, 2001, 125 s. ISBN 80-85883-82-1.
2. BUZAN, T. *Trénink paměti: jak si zapamatovat vše, co chcete*. Brno: BizBooks, 2013, 232 s. ISBN 978-80-265-0057-5.
3. EYSENCK, M., KEANE, M. *Kognitivní psychologie*. Praha: Academia, 2008, 748 s. ISBN 978-80-200-1559-4.
4. HEJWOWSKI, K. *Kognitywno-komunikacyjna teoria przekładu*. Warszawa: PWN, 2006. ISBN 978-83-01-14336-7.
5. HRDINOVÁ, E., VILÍMEK, V. *Úvod do teorie, praxe a didaktiky tlumočení: mezi Skyllou vědy a Charybdou praxe?!*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2008, 101 s. ISBN 978-80-7368-589-8.
6. JELÍNEK, J., ZICHÁČEK, V. *Biologie pro gymnázia: (teoretická a praktická část)*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2006. 575 s. ISBN 80-7182-217-5.
7. KLUCKÁ, J., VOLFOVÁ, P. *Kognitivní trénink v praxi*. Praha: Grada, 2009, 150 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2608-3.
8. KOLEKTIV AUTORŮ. *Velká kniha technik učení, tréninku paměti a koncentrace*. Praha: Grada, 2009, 226 s. ISBN 978-80-247-3023-3
9. MATTHEWS, R., SMITH, N. *Łatwe odpowiedzi na trudne pytania*. Warszawa: CPI Moravia Books s.r.o., 2003, 286 s. ISBN 978-83-89314-11-6.
10. MOSER-WILL, I., GRUBE, I. *110 her pro rozvoj myšlení, lepší paměť a koncentraci*. Praha: Grada, 2010, 269 s. ISBN 978-80-247-3560-3.
11. RÁBEKOVÁ, S., RACLAVSKÁ, J., VILÍMEK, V. *Cvičebnice pro rozvíjení kognitivních dovedností tlumočnicků*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2008, 69 s. ISBN 978-80-7368-593-5
12. REINHAUS, D. *Techniky učení: jak se snadněji učit a více si pamatovat*. Praha: Grada, 2013, 104 s. Poradce pro praxi. ISBN 978-80-247-4781-1.
13. STERNBERG, R. *Kognitivní psychologie*. Praha: Portál, 2009, 636 s. ISBN 978-80-7367-638-4.
14. TOUŠEK, V. KUNC, J., VYSTOUPIL, J. a kol. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, ISBN 978-80-7380-114-4.
15. TRYUK, M. *Przekład ustny konferencyjny*. Warszawa: PWN, 2007, 232 s. Przekład - mity i rzeczywistość. ISBN 978-83-01-15113-3.
16. TRYUK, M. *Przekład ustny środowiskowy*. Warszawa: PWN, 2006, 207 s. Przekład - mity i rzeczywistość. ISBN 978-83-01-14670-2.
17. ZIFKO, U., KIEFER, I. *Hýčkejte svou paměť*. Brno: Computer Press, 2008. 192 s. ISBN 978-80-251-2128-3.

Slovníky

1. ZELENKA, J., PÁSKOVÁ, M. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Linde Praha, 2012, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.
2. BAJGER, K. *Česko-polský a polsko-český slovník*. Ostrava: Impex, 2003, 572 s. ISBN 80-86035-29-8.

Časopis

1. *Ostrava metropolitan magazine*. Ostrava: Statutární město Ostrava, 2013. ISSN MK ČR E 1647.

Internetové zdroje

1. AIIC world [online]. Dostupné z: <http://aiic.net/>
2. CzechTourism [online]. Dostupné z: <http://old.czechtourism.cz/>
3. Conference Alerts [online]. Dostupné z: <http://www.conferencealerts.com/topic-listing?topic=Tourism>
4. Česká televize [online] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/>
5. Jednota tlumočnicků a překladatelů [online]. Dostupné z: <http://www.jtpunion.org/>
6. Martin Janoušek. Univerzita Palackého v Olomouci. Vliv notace na výkon začínajících tlumočnicků (bakalářská práce) [online]. Dostupné z: <http://library.upol.cz/i2/content.csg.cls?ictx=upol&repo=upolrepo&key=50309569032>
7. Meta [online]. Dostupné z: http://www.meta-ops.cz/sites/default/files/manual_pro_tlumocniky.pdf
8. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Uvodni-strana>
9. Odborný portál pro cestovní ruch [online]. Dostupné z: <http://www.cot.cz/>
10. Official website of the European Union [online]. Dostupné z: <http://europa.eu/>
11. Polska Organizacja Turystyczna [online]. Dostupné z: <http://www.pot.gov.pl/>
12. Škola paměti [online]. Dostupné z: <http://www.skolapameti.cz/>
13. Wikicytaty, Zbiór cytatów [online]. Dostupné z: http://pl.wikiquote.org/wiki/%C5%81ama%C5%84ce_j%C4%99zykowe
14. Wikipedie: Otevřená encyklopedie [online]. Dostupné z: <https://www.wikipedia.org/>
15. World Tourism Organization (UNWTO) [online]. Dostupné z: <http://media.unwto.org/>

7 SEZNAM PŘÍLOH A ZKRATEK

Obrázky

1. Obrázek 1 - Zahraniční výjezdy Polských turistů
2. Obrázek 2 - Počet zahraničních turistů a návštěvníků v Polsku podle zemí v tisících (top 10 pro rok 2013)
3. Obrázek 3- Notace bilingvní osoby
4. Obrázek 4 - Notace tlumočnicka

Přepisy nahrávek

5. Příloha č. 1 - Nahrávka 1
6. Příloha č. 2 - Nahrávka 2
7. Příloha č. 3 - Nahrávka 3
8. Příloha č. 4 - Nahrávka 4
9. Příloha č. 5 - Nahrávka 5
10. Příloha č. 6 - Nahrávka 6
11. Příloha č. 7 - Nahrávka 13
12. Příloha č. 8 - Nahrávka 14
13. Příloha č. 9 - Nahrávka 15
14. Příloha č. 10 - Nahrávka 16
15. Příloha č. 11 - Nahrávka 17
16. Příloha č. 12 - Nahrávka 18
17. Příloha č. 13 - Nahrávka 19

Slovníček pojmů

18. Příloha č. 14 – Slovníček pojmů

Přílohy na CD nosiči

19. Nahravka1_hrebenovka
20. Nahravka2_egosa
21. Nahravka3_san marino
22. Nahravka4_rzetelski_spot
23. Nahravka5_regiony turystyczne
24. Nahravka6_ceska skalice
25. Nahravka7_Pas.mp3
26. Nahravka8_karavan.mp3
27. Nahravka9_Krakow.mp3
28. Nahravka10_Vary.mp3
29. Nahravka11_Vlak.mp3
30. Nahravka12_Korki.mp3
31. Nahravka13_hornikova

- 32. Nahravka14_plsejm.wma
- 33. Nahravka15_rozmowki
- 34. Nahravka16_rozhovor
- 35. Nahravka17_informacja
- 36. Nahravka18_plzen
- 37. Nahravka19_wodospad
- 38. Video1_Sisters

Seznam použitých zkratek

ČR – Česká republika

atd. – a tak dále

např. – například

tis. – tisíc

mil. – milion

mld. – miliarda

8 PŘÍLOHY

Příloha č. 1 - Nahrávka 1 (název na CD: Nahravka1_hrebenovka)

Hřebenovka Pustevny-Radhošť. I ten nejzarytější odpůrce turistiky ji minimálně jednou za život prošel v rámci školního výletu. Vděčný cíl víkendových dnů, prostě klasika. Turistický ruch se tu začal rozvíjet na sklonku 19. století a právě v té době se úzká pěšina mezi Pustevnami a Radhoštěm začala velmi pomalu, ale jistě měnit. Provoz houstl. K pěším přibyli cyklisté, auta, stavěl se tu vysílač, restaurace, hotely. Dnes je hřebenovka tak sešlapaná a místy neúnosně široká, že lesy České republiky, které jsou jejím správcem, musely přikročit k její rekonstrukci.

„Účelem naším při té velké rekonstrukci téhle té cesty je usměrnit jednak ten tok pěších návštěvníků, aby nedocházelo vlastně k obnažování toho skalního podkladu a dá se říct, ničení toho okolí. To znamená i těch travnatých ploch, luk, které navazují přímo na tuhle tuhle komunikaci. Takže to je jeden takový, takový první, první důvod, druhým je samozřejmě ta estetika té vozovky.“

Kdo to tady zná, ví, že než dojde z Pusteven na Radhošť, šlápnu jeho boty celkem na pět povrchů: asfalt, beton, hlína, skála, kameny. Po rekonstrukci bude mít cesta povrchy pouze dva.

„Jednak to bude ta asfalto-betonová směs a ta bude asi na kilometru délky a ten zbytek bude vibrovaný štěrk a bude to vlastně z místního materiálu, který se tady odfrézuje, tak ten se použije na ty násypy té komunikace. No, šířka té komunikace bude zhruba čtyři metry, nebo do čtyř metrů, s nějakým sklonem, aby to samozřejmě odvádělo vodu odsud-“

Využití místních surovin je hospodárné a šetrné. Čím méně materiálů se tady bude muset dovést, tím lépe pro zdejší přírodu, lidi i zvířata.⁷⁴

Příloha č. 2 - Nahrávka 2 (název na CD: Nahravka2_egosa)

O rozwoju turystycznym obszaru EGO SA rozmawiano dziś w Ełku. Konferencja podsumowała nawiązaną dwa lata temu współpracę między Ełkiem, Gołdapią, Oleckiem, Suwałkami i Augustowem. W ramach partnerstwa miast została opracowana analiza rynku i ruchu turystycznego regionu, wykonano ekspertyzy w zakresie możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru EGO SA. Przygotowano również materiały promocyjne i informacyjne. -Wszystkie te działania mają przynieść korzyści dla całego regionu, ale i dla każdego miasta z osobna- mówi prezydent Ełku Tomasz Andrukiewicz.

-Te korzyści to przede wszystkim badania, z których jasno teraz wynika w którym kierunku powinniśmy teraz podążać i z których wynika, że kierunek, który przyjeleliśmy w zakresie promocji turystyki jest doskonały, ponieważ Ełk został pokazany jako to miasto w północno-wschodniej Polsce, które oferuje najlepsze wydarzenia kulturalne,

---

⁷⁴ Moravskoslezský kraj. Youtube. *Rekonstrukce hřebenovky Pustevny – Radhošť* [online]. 13. 11. 2012 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=QVRIFB9hayU>

rozrywkowe, rekreacyjne, ale również zostało wskazane jako miejsce, które potrzebuje bazy noclegowej wysokiej jakości. Mam nadzieję, że w przyszłości zostanie to spełnione poprzez budowę hotelu wysokiej jakości na wyspie zamkowej. Dało to nam również narzędzia promocyjne. Zostało wyemitowanych ponad 800 spotów reklamowych w telewizji publicznej w różnych kanałach. Przygotowaliśmy 55000 folderów, albumów w języku polskim i angielskim o naszym subregionie. Mapy, do tego liczne artykuły w prasie turystycznej, w prasie zagranicznej, konferencje w całej Polsce, także kampanie bilbordowe, które pokazywały, że jest tutaj taki region, region nieodkryty, który ma ogromny potencjał.-

Punktem kluczowym dzisiejszego spotkania było podpisanie przez przedstawicieli miast partnerskich porozumienia o dalszej współpracy na rzecz rozwoju gospodarczego "Platforma Współpracy - EGO SA". Jak powiedział Radiu 5 Cezary Molski - wicedyrektor Departamentu Współpracy Regionalnej Polskiej Agencji Turystycznej region jest bogaty w walory turystyczne i kulturowe. Do zadań samorządów będzie teraz należało odpowiednie zaprezentowanie ich turystom.⁷⁵

Příloha č. 3 - Nahrávka 3 (název na CD: Nahravka3_san marino)

A: „Jé ahoj, co tady děláš? Nechceš si zajít na kávu?“

B: „Čau! Ty jo, strašně ráda bych zašla, ale asi to nestíhám. V jednu mi zavře úřad a už je 12:30, tak-“

A: „A co na, a co budeš dělat na úřadě?“

B: „No, jdu si vyzvednout pas.“

A: „A na co pas?“

B: „Představ si, ještě jsem ti to neříkala ani, ale 14. 4. letím do San Marina, právě že už za tři dny.“

A: „To už je za tři dny, no.“

B: „No, právě proto tak rychle spěchám.“

A: „To je rychlovka. A San Marino to je takový, to je nějaký malinký stát? V Evropě, že?“

B: „No, je maličký. Včera jsem si to hledala a má asi jen 32 471 obyvatel. Úplně jak Cheb.“

A: „To je dobré! To musí být strašně všechno komorní a všichni se musí znát...“

B: „Já si myslím. Prostě žádná změna od Chebu, no.“

A: „A jak dlouho se tam poletí?“

B: „Letí to dvě hodiny do Boloni, a pak si myslím, že ještě dvě hodinky pojedou autem do San Marina. A je to myslím takových tisíc kilometrů, asi.“

A: „Ty jo! Tisíc kilometrů za čtyři hodiny, to máš skoro jak z Prahy do Ostravy.“

B: „Jo, je to super.“

A: „Technika pokročila. To je neskutečné!“⁷⁶

⁷⁵ Radio 5. Youtube. Rozwój turystyczny obszaru EGO SA [online]. 8. 12. 2011 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=mx8tMlFkpl4>

⁷⁶ Vlastní zdroj

Příloha č. 4 - Nahrávka 4 (název na CD: Nahravka4_rzetelski_spot)

Turystyka jest bardzo ważnym elementem rozwoju naszego regionu. Na Lubelszczyźnie jest wiele miejsc tak pięknych jak Kazimierz, Nałęczów. Odkryjmy je! Zaprośmy tu turystów. Pokażmy je światu! Stwórzmy nowe miejsca pracy a wszystkim nam będzie żyło się lepiej. Chciałbym promować Lubelszczyznę, aby stała się najchętniej odwiedzaną częścią Europy. Turystyka - szanca rozwoju dla Lubelszczyzny. Piotr Rzetelski – rzetelność w polityce.⁷⁷

Příloha č. 5 - Nahrávka 5 (název na CD: Nahravka5_regiony_turystyczne)

O atrakcyjności turystycznej regionu decydują przyrodnicze i pozaprzyrodnicze walory turystyczne, zagospodarowanie turystyczne oraz dostępność komunikacyjna. Najatrakcyjniejszym turystycznie regionem Europy dla turystyki masowej jest Europa południowa, której głównym atutem jest klimat – gorący latem i łagodny zimą. Dla turystyki pieszej, górskiej i narciarstwa najatrakcyjniejsze są dobrze zagospodarowane łańcuchy górskie Alp i Pirenejów. W Europie północnej do atrakcji należą liczne jeziora i formy rzeźby polodowcowej, góry orogenezy kaledońskiej, czynne wulkany oraz wybrzeża fjordowe. Region Europy Zachodniej jest bardzo zróżnicowany krajobrazowo, od nizin w części północnej po Alpy w części południowej. Najchętniej odwiedzane miasta to Paryż, Amsterdam, Wiedeń, Berlin, Monachium i Bruksela. Region Europy Środkowo-Wschodniej charakteryzuje się zróżnicowaniem geograficznym i klimatycznym, obejmuje szereg nizin, Bałkany oraz góry Kaukaz. W Europie Południowo-Śródziemnomorskiej główną atrakcją jest wybrzeże morskie oraz liczne wyspy. Walorami tego regionu są również korzystne warunki klimatyczne oraz zabytki architektury starożytnej. Poszczególne regiony Europy charakteryzują się zróżnicowaną dostępnością komunikacyjną.⁷⁸

Příloha č. 6 - Nahrávka 6 (název na CD: Nahravka6_ceska_scalice)

Turistický region Kladské pomezí se může chlubit přírodním, kulturním i historickým bohatstvím. Návštěvníci i místní obyvatelé se mohou seznámit se zajímavými místy nebo odbornými informacemi díky poměrně husté síti naučných stezek. Kde všude se nacházejí a jaký je jejich stav se rozhodlo zjistit občanské sdružení Centrum rozvoje Česká Skalice v rámci projektu Stezky za poznáním. Šetrný produkt podporující rozvoj venkovské turistiky.

„Centrum rozvoje už od roku 2003 se snaží nějakým způsobem pomáhat rozvíjet občanskou společnost a to ať na té místní úrovni, nebo na té regionální a samozřejmě tenhle projekt svými aktivitami seznámí tady ty místní obyvatele, ale i turisty, formou osvětových a vzdělávacích akcí se zajímavostmi tady toho regionu, regionu Kladského

---

⁷⁷ Youtube. *Piotr Rzetelski turystyka* [online]. 20. 9. 2011 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=7n2ADd2H3wE>

⁷⁸ Szymon Konkol. *5* [online]. 15. 12. 2014 [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=6EPPEExZk_U&index=4&list=PLGpxfh9vlbieeSEG9pkzVc2LpNJE1Ewkf

pomezí. A my se domníváme, že vztah, který by si tito lidé mohli vybudovat k místu, kterým budou procházet, tak je důležitý proto, aby se jim to místo nestalo lhostejným. A jakákoliv vazba, k jakémukoliv místu, posiluje občanskou společnost, protože pak nám není lhostejné, co se s daným místem a na daném místě děje.“⁷⁹

Příloha č. 7 - Nahrávka 13 (název na CD: Nahravka13_hornikova)

„Počet ubytovaných se sice zvýšil o více než 8 %, ale příjmy ze zahraničního cestovního ruchu klesly meziročně zhruba o 4 %. Napadá vás, že tu snad není něco v pořádku? Pracuji jako předseda podvýboru pro cestovní ruch a tento úvod do problematiky jsem udělala proto, abych vám sdělila, že pokud chceme z cestovního ruchu jako stát dál profitovat, musíme toho hodně změnit. Není to jenom o penězích. Cestovní ruch existuje, existoval a bude existovat i bez systémových podpor státu. Jeho další směřování, rozvoj, však potřebuje v mnoha oblastech jiný přístup. Neexistencí právních předpisů, nefunguje efektivní marketingové řízení, působíme roztržitě, netransparentně. Nevyužíváme plně potenciál, který je v cestovním ruchu a kterým, protože ho nevyužíváme, bohužel dlouhodobě výkonnost cestovního ruchu klesá. Jistou nápravu stát může očekávat od připravovaného zákona o cestovním ruchu. Za klíčové bych považovala najít dobrý a efektní způsob na určení přirozených destinací a jasně popsat úlohu státu, úlohu krajů, případně obcí.“⁸⁰

Příloha č. 8 - Nahrávka 14 (název na CD: Nahravka14_plsejm)

- Panie marszałku, wysoka izbo. Polska na tle innych państw jest krajem stabilnym, spokojnym. Powinniśmy tą sytuację z punktu widzenia pozyskiwania gości zagranicznych pozyskać. Ja tylko przypomnę z danych statystycznych – w 2005 roku nasze państwo odwiedziło 15 mln obywateli z zewnątrz. Za 2010 to Pani Minister powie, ale wiem, że to był niższy wskaźnik i jak szacujemy na 2011 rok, przy tylu wydarzeniach, jaki to będzie wskaźnik. Natomiast żeby promować, to trzeba w pierwszej kolejności jakgdyby odkryć. Ja tutaj się skoncentruję na województwie podlaskim, bardzo pięknym regionie, pięknym regionie z punktu widzenia przyrodniczego, z punktu widzenia kulturowego, który no niestety, ale z punktu widzenia środków powiedzmy centralnych, krajowych, no nie jest właściwie doceniany, właściwie promowany. Trzeba pamiętać, że bogactwo regionów jest bogactwem całego naszego produktu turystycznego krajowego, który przedstawiamy. Ale żeby z kolei ten produkt można było uaktywnić, no to niestety szanowni państwo, pani minister, to z punktu widzenia rządu trzeba zbudować drogi, trzeba zbudować lotniska a niestety ten rząd w tym zakresie nie może się popisać.“⁸¹

⁷⁹ Nasetelevize. Youtube. *ČESKÁ SKALICE – Stezky za poznáním* [online]. 7. 1. 2012 [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=MLqqjHr3Ukk>

⁸⁰ Youtube. Z. *Horníková a cestovní ruch v ČR 2011/2012* [online]. 21. 2. 2012 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=laOGSAC1eTg>

⁸¹ Krzysztof Tołwiński. Youtube. *Turystyka* [online]. 7. 6. 2011 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=0Zbz5ipGZAQ>

Příloha č. 9 - Nahrávka 15 (název na CD: Nahravka15_rozmowki)

A: „Přejeme vám krásný a příjemný den milí televizní diváci, jsou tady Rozmówki polsko-czeskie alias Hranice dokořán a dnes se vydáme až na samotný konec světa.“

B: „W 2012 roku ponoć czeka nas wielki kryzys i koniec świata, ale jeżeli ktokolwiek kiedyś zastanawiał się jak boże wyglądać taki koniec świata, to dzisiaj zabierzemy was do takich miejsc.“

A: „Přesně tak. Vydáme se do míst, kde lišky dávají dobrou noc, taky vám objasníme pojem dark-turistiky a navíc se vydáme do hotelu, kde končí svět a začíná nebe.“

B: „Tak można powiedzieć o przygranicznej wiosce Taszów, Jańskim Vrchu w Jawornikach czy też zamkach w gminie Adršpach.“

A: „No ale nejdřív bychom se měli, Natálie, podívat asi do polského Klodzka. To je město s bohatou historií a taky s mnoha podzemními chodbami, které dokonce vedou až na konec světa.“

B: „U českých i polských turistů velikým powodzeniem cieszą się pałace i zamki. My dzisiaj pokażemy wam zamki, które co prawda nie mogą pochwalić się ani kolekcjami broni czy też wspaniałym wystrojem wewnątrz, ale te miejsca są atrakcyjne pod innym względem.“

A: „Máš určitě na mysli třeba Adršpach, Střemen nebo skály, což jsou takzvané skalní hrady a je pravda, že díky nájezdům vetřelců z nich zbyly dnes už bohužel jenom trosky a zříceniny, ale o to zajímavější je jejich poznávání a kdyby sis mohla dopřát ten pohled z výšky, tak ten je neskutečný. Ostatně, pojď se podívat.“

B: „Petr, czy słyszałeś kiedyś coś o tanto-turystyce czy też mrocznej turystyce?“

A: „Mročná turistika?“

B: „No?“

A: „To jsem neslyšel, ale představuji si, že by to mohlo být něco takového, že turista ztratí žárovku, baterku a motá se po tmě a neví, kam jde.“

B: „Nie, to nie o to chodzi. Chodzi o turystykę związaną z fascynacją śmiercią czy też strachem. Tacy turyści chodzą po cmentarzach, grobowcach, zwiedzają miejsca kaźni.“

A: „No, a proto tak šeptáš?“

B: „No, nie chcę obudzić martwych.“

A: „No, proti gustu žádnéj dišputát, tak ven s tím, kam nás pozveš?“

B: „Pojedziemy teraz do Kudowy, gdzie znajduje się kaplica czaszek i potem do Broumowa, gdzie możemy zobaczyć mumie.“

A: „Tak, o těch mumii jsem leccos slyšel. Ty údajně pocházejí ze sedmnáctého století a do Kostnice - tak tam se těším obzvlášť. Stále sledujete Hranice dokořán a Rozmówki polsko-czeskie a před námi je čtvrtá reportáž, ve které vás tentokrát pozveme do Rychlebských hor.“

B: „Nad nimi góruje Jański wrch, którego historia sięga już XIII i XIV wieku.“

A: „Přiznám se Ti, Natálko, že o Jánském vrchu toho příliš nevím. Zjistil jsem pouze, že první písemná zmínka je z roku 1307 a že od roku 2002 je to naše kulturní památka.“

B: „Jański Vrch wybudował wojewoda Bolko I Świdnicki. Dowiedzmy się czegoś więcej na ten temat.”

A: „Stále jsme s vámi, stále jsme u vás. Sledujete Hranice dokořán.”

B: „Teraz zabierzemy was naprawdę na koniec świata do maleńkiej wioseczki na dolnym Śląsku, do Taszowa.”

A: „Tahleta malá zapadlá vesnička neměla nikdy více, než dvě stě obyvatel. A pokud vás zajímá, jak se žije na skutečném konci světa, tak se to dozvíte právě tam. V dnešních Hranicích dokořán probíráme konec světa a ten může mít spoustu podob.”

B: „Metaforycznie spojrzat na to pisarz Jaroslaw Rudisz, którego książka była inspiracją do powstania czeskiego filmu Grand Hotel.”

A: „Ten film jsem viděl. Mohu ho doporučit i tobě, Natálko, i vám milí diváci, a protože děj se odehrává v hotelu Ještěd, kde končí svět a začíná nebe i tato reportáž má dnes u nás své místo. No, a na kopci zazvonil zvonec a je tady konec, nikoliv tedy světa, ale dnešního dílu Hranic do kořán, alias Rozmówek czesko-polskich.”

B: „Pozdrawiamy was z miejsca, gdzie zawracają już bociany i mamy nadzieję, że zobaczymy się z wami za tydzień.”

A: „Tak se nám na koci světa neztraťte a za týden opět na viděnou. Mějte se hezky.”

B: „Papa!”⁸²

Příloha č. 10 - Nahrávka 16 (název na CD: Nahravka16_rozhovor)

A: „Dnes je mým hostem paní Jana Suchá, pracovnice cestovní kanceláře Rady na cestu a budeme si spolu povídat o zájezdech a dalších zajímavých věcech. Dobrý den.”

B: „Dobrý den.”

A: „Představte divákům vaši cestovní kancelář - na co se specifikujete, v čem jste lepší než konkurence, kde vás mohou lidé najít?”

B: „Tak, naše cestovní kancelář Rady na cestu je specializovaná kancelář na poznávací zájezdy. To znamená, že chceme, aby lidé objevovali nové destinace jinak, než byli klasicky zvyklí. To znamená - pobytové zájezdy u moře. Chceme, aby poznali ty známá místa. To znamená Paříž, Londýn, takové ty známé vyhlášené destinace. Takže pořádáme letecké zájezdy, pořádáme i autobusové zájezdy. Především teda po těch letních destinacích, jako je Paříž, Londýn, Barcelona, teď přidáváme postupně i destinace mimo Evropu, takže New York, máme tam i Istanbul a spoustu jiných zajímavých míst. Takže pokud s námi chcete, nebo pokud se s námi chtějí lidé někam podívat, tak z toho budou mít určitě krásný zážitek, protože máme specializované průvodce, kteří vytváří úžasnou atmosféru. Věřím, že to bude prospěšné pro všechny.”

A: „A vy se specializujete na pobytové zájezdy, nebo i na poznávací?”

B: „Tak, my se specializujeme především na poznávací zájezdy, ale teďka přicházíme i s nápadem pobytově - poznávacích zájezdů. Třeba do Itálie, když je teplé počasí, tak

---

⁸² Česká televize. *Hranice dokořán – Rozmówki polsko-czeskie* [online]. 15. 1. 2012 [cit. 2015-03-22]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10307236525-hranice-dokoran-rozmowki-polsko-czeskie/412231100242002>

krom toho, že teda lidé si můžou odpočinout u moře, nabrat tam trošku energie během těch slunečních odpoledních dnů, tak potom večer třeba můžou poznávat krásy Florencie, nebo Benátek. A je to takové příjemné zpestření pro ty lidi, že si odpočinou, naberou energii a zároveň něco můžou poznat a vidět.“

A: „Jak vyplývá z vašeho názvu Rady na cestu, jaké rady zájemcům o dovolenou poskytujete?“

B: „Tak, naše cestovní kancelář, jak jste zmínila, se jmenuje Rady na cestu a je to z toho důvodu, že chceme lidem usnadnit cestování a podat jim veškeré informace a takzvané tedy rady na cestu. A to znamená připravit jim vše tak, aby se nemuseli vůbec o nic starat, aby měli všechno připravené. To znamená od veškerých pokynů, které dostanou před zájezdem, od informací, co si mají vzít s sebou, kolik je potřeba si vzít peněz s sebou. Průvodce je už potom čeká na letišti, kde si je vyzvedne, letí s nimi do té dané destinace, tam se o ně po celou dobu stará. No a vlastně, až zpátky na zpáteční cestě na letišti se s nimi rozloučí. Takže opravdu klient nepotřebuje mít vůbec nic připraveného, prostě s námi pojedje jenom s balíčkem nebo s nějakým kufrem a nemusí se vůbec o nic starat.“

A: „No a co by teda neměl cestující zanedbat při odjezdu na dovolenou, nebo při samotném výběru?“

B: „Neměl by zanedbat asi jedinou věc a to je otevřít si naše pokyny, které dostane e-mailem. Přečíst si, co tam všechno píšeme a podle toho se zařídit. V podstatě nic, nepotřebuje vůbec nic.“

A: „Všechno je psáno.“

B: „Všechno je od nás, všechno je psáno, všechny informace od nás potom dostane.“

A: „V jaké výši se ceny zájezdů pohybují? Můžu si dovolit nějaký zájezd i přesto, že mám hluboko do kapsy a naopak, který byste mi doporučila jako nejluxusnější?“

B: „Tak, máme dva typy zájezdů poznávacích. Jeden typ je teda, jak jsem zmiňovala, letecké zájezdy. Ty jsou samozřejmě o něco dražší, potom autobusové zájezdy, ty vychází samozřejmě levněji. Takže pokud má někdo hlouběji do kapsy, doporučuju autobusový zájezd, ty se pohybují v rozmezí kolem těch tří až pěti tisíc korun a ty letecké zájezdy pak vychází zhruba při ceně letenky od těch deseti tisíc do té, do těch šestnácti, sedmnácti tisíc. Záleží taky na destinaci, kam jedete.“

A: „No a který zájezd byste tak vyzdvihla u vás v kanceláři nějaké krásné exotické místo?“

B: „Tak, já osobně jsem specialista na Francii, takže preferuju Francii, preferuju Paříž, preferuju Provence, Azurové pobřeží, takže to si myslím, že může být pro lidi krásný zážitek. A jinak si myslím, že každá destinace má něco do sebe, takže je to opravdu o osobním, individuálním výběru.“

A: „Každý si tam najde to své.“

B: „Každý si najde to své, přesně tak.“

A: „Jaké jsou pro turisty nejoblíbenější destinace? Stále vede pro Čechy Chorvatsko anebo se to nějak změnilo?“

B: „Tak, co se týká pobytových zájezdů, tak si myslím, že Chorvatsko je stále ještě vedle Itálie na prvním místě, co se týká poznávacích zájezdů, tak to vede určitě Londýn, Paříž.“

A: „Takže klasika.“

B: „Londýn a Paříž jsou takové ty klasické, nejoblíbenější destinace.“

A: „A my jsme asi nezmínily, což by diváky mohlo zajímat, kde sídlíte?“

B: „Tak, naše sídlo, teď nově úplně, máme v centru Ostravy, vlastně kousek od ulice Nádražní, ulice Chelčického, takže opravdu přímo v centru nás najdete. Je tam naše velká pobočka s nádhernými polepy, nelze přehlédnout.“⁸³

Příloha č. 11 - Nahrávka 17 (název na CD: Nahravka17_informacja)

- Informacja turystyczna definiowana jest jako przekazywanie użytecznych informacji turystyce oraz jako zbiór danych dotyczących produktów turystycznych oferowanych w danym miejscu. Informacja turystyczna jest niezbędna na etapie planowania podróży. Umożliwia podjęcie decyzji dotyczącej kierunku, trasy przejazdu, zwiedzanych obiektów a także ułatwia wybór miejsca noclegowego. Na etapie podróży ułatwia również dotarcie do wybranych lokalizacji oraz pełniejsze poznanie miejsca docelowego czy udział w wydarzeniach lokalnych. Jedną z cech informacji turystycznej jest użyteczność, która oznacza, że informacja powinna przynosić korzyści. Kolejną cechą informacji turystycznej jest komunikatywność. Informacja powinna być zrozumiała dla odbiorcy. Dostępność oznacza, że z informacji można skorzystać w odpowiednim miejscu i czasie. Aktualność jest związana z szybkością przepływu informacji. Informacja musi być również rzetelna i prawdziwa. Nie może wprowadzać w błąd. Do zadań informacji turystycznej należy informowanie odwiedzających o walorach i atrakcjach turystycznych, zagospodarowaniu turystycznym a w szczególności informowanie o bazie noclegowej, gastronomicznej czy kalendarzu wydarzeń kulturalno – rozrywkowych. Kolejnym zadaniem informacji turystycznej jest prowadzenie strony internetowej a także wydawanie materiałów informacyjnych czy organizacja szkoleń np. dla właścicieli gospodarstw agroturystycznych. Do zadań informacji turystycznych należy również sprzedaž materiałów krajoznawczych, biletów, pamiątek i produktów regionalnych, rezerwacja miejsc noclegowych, sprzedaž wycieczek czy usługi przewodnickie. Kolejnym jej zadaniem jest udzielanie informacji dotyczącej rozkładów jazdy autobusów, pociągów, sprzedaž biletów a także reklama lokalnych produktów turystycznych, udział w targach turystycznych, organizacja wystaw, spotkań popularyzujących region, współpraca z lokalnymi organizacjami i przewodnikami turystycznymi. -

- Zagospodarowanie turystyczne definiowane jest jako działalność mająca na celu przystosowanie środowiska geograficznego do potrzeb turystyki. Inna definicja określa

---

⁸³ Poznávácí zájezdy Radynacestu.cz. Youtube. *Televizní rozhovor se specialistou a průvodkyní na Francii – Mgr. Janou Suchou* [online]. 23. 5. 2014 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=Cyld2o3_XNo

zagospodarowanie turystyczne jako system połączonych ze sobą funkcjonalnie urządzeń turystycznych i usług, które występują na określonym obszarze, powstały w celu udostępnienia turystom walorów środowiska geograficznego i które służą zaspokojeniu potrzeb turystyczno-rekreacyjnych człowieka. Urządzenia turystyczne powstały głównie z myślą o turystach, ale mogą z nich również korzystać również inni użytkownicy. Są to np. wyciągi narciarskie, szlaki turystyczne, hotele. Urządzenia paraturystyczne powstały głównie dla mieszkańców danego obszaru, ale mogą z nich korzystać również turyści. -

- Polska charakteryzuje się korzystnymi warunkami dla rozwoju turystyki wiejskiej wynikającymi z zachowania tradycyjnego krajobrazu rolniczego, tradycyjnych form osadnictwa i architektury wiejskiej, gościnności i życzliwości mieszkańców wsi, tradycyjnych więzi rodzinnych i sąsiedzkich, obrzędów, praktyk i zwyczajów ludowych i religijnych czy tradycyjnej kuchni. -

- Zmiany kursu walut mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na organizatorów turystyki. Niska cena walut obcych, zwłaszcza euro i dolara w stosunku do złotego powoduje, że organizatorzy w przypadku imprez zagranicznych ponoszą mniejsze koszty związane z zapłatą za miejsca noclegowe, wyżywienie, transport i mogą obniżyć dla klienta cenę imprezy turystycznej. Wysoki kurs złotego może jednak ograniczyć przyjazdy zagranicznych turystów do Polski. Wysoki kurs walut obcych oznacza dla organizatorów imprez zagranicznych wyższe koszty noclegów, wyżywienia, transportu oraz wyższe ceny dla klienta. Niski kurs złotego powoduje, że Polska staje się atrakcyjnym i tanim kierunkiem turystycznym. Szczególnie niebezpieczna sytuacja dla organizatorów turystyki występuje w przypadku gwałtownych i znacznych wahań kursu walut obcych. Kalkulacja imprez turystycznych powinna uwzględniać możliwość wystąpienia niekorzystnych zmian cen walut. Nieuwzględnienie ryzyka kursowego może doprowadzić do kłopotów finansowych i upadku organizatora turystyki. ⁸⁴

Příloha č. 12 - Nahrávka 18 (název na CD: Nahravka18_plzen)

Vítejte v Plzeňském kraji! Plzeňský kraj je kraj s bohatou historií, kraj se svéráznou lidovou architekturou, kraj s osobitým folklórem i tradicemi. Oplývá čistou přírodní krásou, vyniká půvabnou krajinou a kouzelnými horami, které se střídají s moderními městy a malebnými městečky. Tajuplné hrady, romantické zámky i atraktivní rozhledny, hluboké lesy i přírodní rezervace s jedinečnými živočichy - to vše je Plzeňský kraj. Kraj, který proslul na celém světě zlatavým pivním mokem - pivem Pilsner Urquell. Je mnoho důvodů přijet sem a užít si Plzeňský kraj.

Plzeňský kraj leží na jihozápadě České republiky u hranic s německým Bavorskem. Při své návštěvě určitě nevynechejte město Plzeň, které celému kraji vévodí. Leží na soutoku čtyř řek: Radbuzy, Mže, Úhlavy a Úslavy. Plzeň je po celém světě proslulá

---

⁸⁴ Nahrávka je sestřihem několika úryvků z videí 2, 3, 4 a 8 z kanálu videí: Szymon Konkol. Youtube. *Podstawy turystyki na obszarach wiejskich* [online]. 20. 12. 2014 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLGpxfh9vIbieeSEG9pkzVc2LpNJE1Ewkf>

pivem. Vaří se zde celosvětově známý Pilsner Urquell i jeho mladší bratr: nejoblíbenější české pivo - Gambrinus.

Tradice vaření piva k Plzni patří už od založení města ve 13. století. Moderní tradice se začala psát v roce 1842, kdy byl v Plzni založen pivovar, který dnes exportuje plzeňské pivo do více než pětapadesáti zemí světa.

Plzeň proslavila také výroba lokomotiv a tramvají, které vycházejí z tradic i z historicky proslulých Škodových závodů. Město je bohaté na historické památky. Z ochozu věže plzeňské katedrály sv. Bartoloměje, kterou najdeme na náměstí Republiky, bývá za jasného počasí vidět i panorama sedmdesát kilometrů vzdáleného pohoří Šumava. Plzeň se pyšní třetí největší synagogou na světě, sedmnácti kilometry chodeb v historickém podzemí, řadou kostelů i historických domů.⁸⁵

Příloha č. 13 - Nahrávka 19 (název na CD: Nahravka19_wodospad)

Nie trzba jechać na koniec świata, aby zobaczyć niesamowite miejsca. W Karkonoszach takich miejsc jest sporo. Dziś zabierzemy was do Szklarskiej Poręby i pokażemy wodospad Kamieńczyka. Amerykańscy filmowcy kręcili tu kilka scen do opowieści z Narnii. Wybrali ten Karkonoski zakątek odrzucając propozycje z Czech, Słowenii i Włoch. Do wodospadu może dotrzeć zwykły spacerowicz, rodziny z dziećmi i osoby starsze. Można tu swobodnie dojść w ramach dłuższego spaceru. Wodospad znajduje się na terenie Karkonoskiego Parku Narodowego. Warunkiem zejścia do wąwozu jest zakupienie biletu. Wszyscy też, bez względu na płeć, wiek i rodzaj fryzury dostają kaski ochronne. Z tej okoliczności najbardziej ucieszą się dzieci. Prawdziwe niespodzianki dopiero się jednak zaczynają. Do wąwozu, gdzie wabi nas szum wodospadu, schodzi się dość stromymi schodami. Spokojnie, mocna poręcz zapewnia bezpieczeństwo. Wchodzimy na ażurową konstrukcję metalowej klatki przylepionej do ściany wąwozu i wrażenie jest niesamowite. Pod naszymi nogami huczy rwący potok. Idziemy kanionem rzeki, którego pionowe skalne ściany osiągają ponad 25 metrów wysokości. Oto kulminacyjny moment wyprawy. Potok Kamieńczyk spada tu trzema kaskadami z wysokości 27 metrów do głębokiego kotła. Potrzeba dłuższej chwili, aby nacieszyć zmysły widokiem i zapachem górskiej kaskady. Niesamowite widowisko zapiera dech w piersiach. Wodna kipiela, w którą można wpatrywać się godzinami; zielone omszałe i wilgotne skały. Nie ma wątpliwości – to miejsce magiczne. Wspomnienia wyprawy do wodospadu Kamieńczyka pozostaną z pewnością na długo a zrobiona w tym miejscu fotka będzie jedną z najfajniejszych pamiątek, którą można przywieźć z Karkonoszy.⁸⁶

---

⁸⁵ Petr Pešek. Youtube. *Plzeňský kraj – To nejlepší z kraje* [online]. 29. 1. 2013 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=_T9xiB08oIA

⁸⁶ Szklarska Poręba. Youtube. *Szklarska Poręba – Magiczny Kamieńczyk* [online]. 20. 1. 2011 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: Zdroj <https://www.youtube.com/watch?v=35q04tBGhMQ&list=PL01D4B3FD1BEABEDC&index=2>

Příloha č. 14 – Slovníček pojmů

Pojmy z oblasti cestovního ruchu			
cestovní ruch - domácí - mezinárodní - příjezdový - výjezdový - rekreační	<i>ruch turystyczny</i> - <i>krajowy</i> - <i>międzynarodowy</i> - <i>przyjazdowy</i> - <i>wyjazdowy</i> - <i>wypoczynkowy</i>	turistika - poznávací - rekreační - sportovní - temná - zdravotní	<i>turystyka</i> - <i>poznawcza</i> - <i>wypoczynkowa</i> - <i>kwalfikowana</i> - <i>mroczna</i> - <i>zdrowotna</i>
cestovní agentura	<i>agencja turystyczna</i> ⁸⁷	rekreace	<i>rekreacja</i>
cestovní kancelář	<i>biuro podróży</i> ⁸⁸	směrnice	<i>dyrektywa</i>
cestovní smlouva	<i>umowa z biurem podróży</i>	turista	<i>turysta</i>
franšízing	<i>franczyza</i>	turistická trasa	<i>szlak turystyczny</i>
horský vůdce	<i>przewodnik górski</i>	vedoucí zájezdu	<i>pilot wycieczki</i>
návštěvník	<i>odwiedzający</i>	výlet	<i>wycieczka</i>
udržitelný cestovní ruch	<i>turystyka zrównowazona</i>	zájezd - poznávací - pobytový	<i>podróż</i> - <i>objazdowa</i> - <i>wczasy</i>

Doprava/ transport			
auto	<i>samochód</i>	letuška	<i>stewardesa</i>
autobus	<i>autobus</i>	loď	<i>statek</i>
autobusové nádraží	<i>dworzec autobusowy</i>	mapa	<i>mapa</i>
clo	<i>cło</i>	navigace	<i>nawigacja</i>
dálnice	<i>autostrada</i>	obytný vůz	<i>kamper</i>
doprava	<i>transport</i>	odbavení	<i>odprawa</i>
dopravce	<i>przewoźnik</i>	odjezd	<i>wyjazd</i>
jachta	<i>jacht</i>	plachetnice	<i>żaglówka</i>
jízdenka	<i>bilet</i>	přestup	<i>przesiadka</i>
karavan	<i>przyczepa kempingowa</i>	příjezd	<i>przyjazd</i>
kupé	<i>przedział</i>	průvodčí	<i>konduktor</i>
lanovka	<i>kolejka liniowa</i>	silnice	<i>droga</i>
let	<i>lot</i>	vlak	<i>pociąg</i>
letadlo	<i>samolot</i>	vlakové nádraží	<i>stacja kolejowa dworzec kolejowy</i>
letenka	<i>bilet lotniczy</i>	zastávka	<i>przystanek</i>
letišťe	<i>lotnisko</i>	zpáteční lístek	<i>bilet powrotny</i>

⁸⁷ Dle práva jako pośrednik turystyczny či agent turystyczny

⁸⁸ Dle práva jako organizator podróży

Stravování/ wyżywienie			
ceník	<i>cennik</i>	polopenze	<i>niepełne wyżywienie</i>
číšník	<i>kelner</i>	plná penze	<i>pełne wyżywienie</i>
jídelní lístek	<i>menu</i>	snídaně	<i>śniadanie</i>
kavárna	<i>kawiarnia</i>	spropitné	<i>napiwek</i>
oběd	<i>obiad</i>	svačina	<i>przekąska</i>
obsluha	<i>obsługa</i>	večeře	<i>kolacja</i>

Ubytování/ zakwaterowanie			
hala	<i>hol</i>	motorest	<i>gospoda przydrożna</i>
hostitel	<i>gospodarz</i>	nocleh	<i>nocleg</i>
hotel	<i>hotel</i>	obytný člun	<i>barka</i>
hoteliér	<i>hotelarz</i>	patro	<i>piętro</i>
hotelový dům	<i>apartamentowiec</i>	penzion	<i>pensjonat</i>
jednolůžkový pokoj	<i>pokój jednoosobowy</i>	pokojówka	<i>pokojská</i>
kemp	<i>kemping</i>	přistýlka	<i>dostawka</i>
koupelna	<i>łazienka</i>	recepce	<i>recepja</i>
lehátko	<i>leżak</i>	rezervace	<i>rezerwacja</i>
motel	<i>motel</i>	ubytovna	<i>dom noclegowy</i>

Destinace a objekty/ cele i obiekty			
cizina	<i>zagranica</i>	ostrov	<i>wyspa</i>
hlavní město	<i>stolica</i>	památká	<i>zabytek</i>
hory	<i>góry</i>	památník	<i>pomnik</i>
hrad	<i>zamek</i>	pevnina	<i>ląd</i>
hradba	<i>mur obronny</i>	podnebí	<i>klimat</i>
jeskyně	<i>jaskinia</i>	rekreační oblast	<i>kurort</i>
jezero	<i>jezioro</i>	solná jeskyně	<i>jaskinia solna</i>
kostel	<i>kościół</i>	vesnice	<i>wieś</i>
lázně	<i>uzdowisko</i>	vyhlídková věž	<i>wieża widokowa</i>
město	<i>miasto</i>	zámek	<i>pałac</i>
moře	<i>morze</i>	země	<i>kraj</i>
oceán	<i>ocean</i>	zřícenina	<i>ruina</i>

Další pojmy/ inne pojęcia			
batoh	<i>plecak</i>	nosič zavazadel	<i>bagażowy</i>
cestopis	<i>dziennik podróży</i>	peníze	<i>pieniądze</i>
cestovat	<i>podróżować</i>	podnikání	<i>przedsiębiorczość</i>

cestovatel	<i>podróżnik</i>	pohlednice	<i>widokówka</i>
cestovní pas	<i>paszport</i>	pojištění	<i>ubezpieczenie</i>
delegát	<i>delegat</i>	průvodce	<i>przewodnik</i>
dovolená	<i>urlop</i>	rozvoj	<i>rozwój</i>
hranice	<i>granica</i>	směnárna	<i>kantor</i>
informační centrum	<i>informacja turystyczna</i>	tlumočník	<i> tłumacz ustny</i>
krosna	<i>plecak turystyczny</i>	vízum	<i>wiza</i>
kufr	<i>walizka</i>	zabalit	<i>spakować</i>
měna	<i>waluta</i>	zaměstnanost	<i>zatrudnienie</i>
navštívit	<i>odwiedzić</i>	zavazadlo	<i>bagaż</i>

ANOTACE

Jméno a příjmení autora: Simona Klimešová

Pracoviště: Katedra slavistiky – sekce polonistiky

Název práce: Tlumočení v jazykové kombinaci polština – čeština v oblasti cestovního ruchu

Vedoucí práce: Mgr. Izabela Szulc

Počet znaků: 91 602

Počet příloh: 38

Počet titulů použité literatury: 35

Abstrakt: Cílem této bakalářské práce je pomoci začínajícím tlumočnickům rozvíjet schopnosti a znalosti potřebné při tlumočení v oblasti cestovního ruchu v jazykové kombinaci polština – čeština. Teoretická část práce seznamuje čtenáře se situací cestovního ruchu v Polsku a v Česku, s teorií tlumočení, principy tlumočnické notace a využitím kognitivních věd při tlumočení. V praktické části se nachází 33 cvičení, která se soustředí na komplexní rozvoj tlumočnických dovedností a rozšiřování slovní zásoby. Součástí práce jsou nahrávky ke cvičením a česko-polský slovníček pojmů z oblasti cestovního ruchu.

Klíčová slova: tlumočení, cestovní ruch, rozvoj kognitivních dovedností, cvičení, Polský jazyk, Český jazyk

ANOTATION

Author's first name and surname: Simona Klimešová

Department: Department of Slavic Studies – Section of Polish Studies

Title of thesis: Interpreting in Polish – Czech language combination in the field of tourism

Supervisor: Mgr. Izabela Szulc

Number of characters: 91 602

Number of appendices: 38

Number of works cited: 35

Abstract: The goal of this bachelor thesis is to help beginner interpreters develop the abilities and knowledge needed for interpreting in the field of tourism in the Polish - Czech language pair. The theoretical part of the thesis acquaints the reader with the situation of tourism in Poland and the Czech Republic, with the theory of interpreting, principles of note-taking in interpreting, and the usage of cognitive science in interpreting. The practical part contains 33 exercises concentrating on complex development of interpreting abilities and on improving vocabulary. The thesis features audio recordings for the exercises and a Czech-Polish glossary of tourism-related words.

Keywords: interpreting, tourism, cognitive ability development, exercise, Polish language, Czech language